

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadásért felelős: Rubinek Gyula az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: Buday Barna.

Szerkesztőség:

Budapest, IX., Köztelek-utca 8.

Kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Gazda és cseléd.

(B. B.) E hó harmadikán benyújtotta Darányi földművelésügyi miniszter az új cseléd-törvény-javaslatot s ezzel a gazdasági életünkben régi és sürgős követelésnek tett eleget. Érvényben levő cseléd-törvényünk (1876 : XIII. t.-cz.) több mint harmincz esztendeje készült. E harmincz év alatt jelentékeny változások állottak be gazdasági életünkben és a gazda meg a cseléd viszonyának szabályozása is kétségtelenül megérett a módosításokra.

Darányi javaslatát komoly és körültekintő előmunkálatok előzték meg. A miniszter a kérdést ankétek tárgyává tette, melyeknek során egy a szolgálatot adó gazdák széles körének véleményét megismerte, valamint a cselédek kívánságairól is közvélfelől tájékozódott. Czelja az volt, hogy mindkét félnek megvédje méltányos érdekeit s netaláni összeütközések esetén minden kétséget megszüntető jogi biztosságot teremtsen.

Szembeállítva a javaslatot az 1876-iki cseléd-törvényvel, elsősorban is az jellemzi, hogy a cseléd iránt való gondoskodásnak nagyobb mértékét teszi kötelezővé, mint a mai törvény, másrészt pedig a cseléd rovására elkövethető minden visszaélésnek szigorúan elejét venni igyekszik. Megszüntet a javaslat minden ingyen (robot) munkát; egészséges lakást, tiszta terményt, ingyen tüzfát rendel el; a cseléd községi és egyházi adójának felét a gazdára hárítja át; betegség esetén legalább 45 napi gyógyítási kötelezettséget ró a gazdára, halál esetén a cseléd családjára javára egy havi bért állapít meg.

A testi fenytiket teljesen törli. A cseléd csupán 18 éves koráig áll házi fegyelem alatt. Kibővíti a cseléd felmondási jogát. Szóval a cselédnek egy a megélhetéshez való igényét, mint emberi jogát minden körülmények között biztosítani igyekszik. Mindezen intézkedéseket a cseléd javára való humanos szemmel hatja át.

A gazdára nézve kétségtelenül kötöttebb helyzet s új teher is áll elő. Elvi szempontból azonban jelentőséges és a cseléd-kérdés mizériáit a gazda javára van hivatva orvosolni a javaslatnak két fontos intézkedése. Egyik az, hogy szerződött cseléd utlevelet nem kap. Másik az, hogy a javaslat a szerződéshez köztartozásokkal szemben szigorú büntetőjogi szankciót tartalmaz. Eszerint a cseléd-sztrájk súlyos büntetés alá esik.

A mérleget tehát úgy állíthatjuk fel, hogy míg a javaslat egyfelől a cseléd irányában, annak tartását, kielégítését, a vele való bánásmódot és jogainak elismerését illetőleg a gondoskodás fokozott mértékét teszi a gazdára nézve kötelezővé, addig másfelől a gazdának biztosítékot igyekszik nyújtani arra nézve, hogy szerződött cselédjei alapos ok hijján cserbe ne hagyassák s a szerződéstörésre való szervezkedéssel meg ne zsarolhassák és válságba ne sodorhassák a gazdaságot.

A javaslat intencziói mindenestre helyesek, ez azonban természetesen nem zárja ki azt, hogy a gazdatársadalomnak a részletekre nézve észrevételei legyenek. Miután az OMGE. közgazdasági szakosztálya a javaslatot közelesem tárgyalni fogja, hogy illetékes véleményt mondjon, részünkről

ezuttal nem kívánunk a javaslat részleteinek bírálatára kiterjeszkedni. Eleve is rá kell azonban mutatnunk a javaslatnak néhány olyan, elvileg fontos intézkedésére, melyek a napi sajtó felszólalásait tekintve, előreláthatólag ütköző pontokká válnak a javaslat további tárgyalásánál.

Amiért a javaslatot megtámadták, ez elsősorban a *fegyelmi jog* kérdésének körébe vág. A javaslat szerint a külső cselédek 12 éves koruktól 18-ig házi fegyelem alatt állanak. Általánosságban pedig a javaslat úgy intézkedik, hogy: „A gazda a cselédet, ha kötelessége ellen vét, mint háznépének tagját, *megdorgálhatja; kifejezések; melyek a család és a háznép keretén kívül más személyek között sértőknek tekintethetnek, a gazda irányában nem támasztják azt a vélelmet, hogy a cselédet becsületében érinteni szándékozott volna.*“ Ez az a paragrafus, amely miatt a szocialisták és a demokraták megállapítják, hogy a cselédnek Magyarországon nincs becsülete.

Megjegyezzük, hogy ezt a paragrafust az 1876-iki törvényből vette át a javaslat azzal a változtatással, hogy a „kifejezések“ szó után a „*cselédvények*“ szót kihagyta s ezzel az új javaslat kétségtelenné tette, hogy a dorgálás csak a szóbeliség terén mozoghat. Nem elégedvén meg ennyi enyhítéssel, a szocialisták most már egyenesen azt akarnák, hogy a gazdát a dorgálás jogától egyáltalán fosszák meg, mert csak természetes, hogy a dorgálás ebben a vonatkozásban nehezen képzelhető el oly kifejezések nélkül, melyekben a tisztelt hírlapíró urak és a kaszinók a sértés elemeit fel ne fedezhetnék.

Gazdasági-, főzelék- és virágmag

beszerezhető a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉNÉL
BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-UTCZA 31. SZ.

➡ Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldünk. ➡

Mai számunk 20 oldal.

Ezzel szemben minden gyakorlati gazda tudja, hogy a dorgálás jogának helyénvaló alkalmazása nélkül igen sok esetben egyáltalában nem lehet boldogulni. Ne méltóztassék elfelejteni a kritikusoknak, hogy a falusi gazdának faragatlan embe-
rekkel, durva suhanczokkal van dolga, akik egy hangosabb teremtette szó nélkül a fülük botját sem mozdítják meg s akik között azok a bizonyos sértő szándékot megállapító kifejezések mindennapi forgalomban vannak. Itt nem lehet a kaszinó nyelvén társalogni, mert az emberek érzékenysége se erre a hangnemre van berendezve. Álmos, lusta, kötelességéről megfélemedezett, kártevő vagy részeg cseléd gyakran kerül olyan állapotba, amikor a törvény rendelkezéseibe kapaszkodva, a gazda egyszerűen elcsaphatná vagy kártérítésre kötelezhetné. Ilyenkor néhány energikus dorgáló szóval el van intézve a dolog, a fegyelmet biztosítja a gazda s a rend tekintélyét fentartja anélkül, hogy az érzékenységében megkimélt béresgyereket elcsapná vagy közigazgatási kálváriára kényszerítené. Tanyai életnél olyan a helyzet, hogy ha a gazda maga nem tud rendet és fegyelmet tartani cselédei között, ha egyes összeütközéseket házilag, rövid uton elintézni nem képes, akkor a közigazgatástól a gazdaság bátran elpusztulhat; akkor a legokosabb felhagyni a gazdálkodással.

Azt kívánni a gazdától, hogy legyen atyja a cselédnek a róla való gondoskodásban, de a vele való érintkezésben legyen idegen, akivel szemben a cseléd (illetve annak sugalmazója) érzékenységi kérdésekből pereket, felmondási és rögtöni távozási jogokat kovácsolhasson: no hát ez olyan ostoba kívánság, amelynek teljesítésével a mai viszonyok között agyon lehetne ütni a mezei gazdálkodást. A falusi életnek mindég bizonyos családias jellege van, amelyet rideg jogi formákkal, közigazgatási beavatkozásokkal pótolni és helyettesíteni képtelenség. De nem is szabad abból a felfelvésből kiindulni, hogy a gazda a cselédnek született ellensége, sőt inkább a cseléd jóakaró barátját, természetes támogatóját és vezetőjét kell látni benne, amint hogy ugy is van, mert a gazdának legközvetlenebb érdeke, hogy a cseléddel emberségesen bánják, hűségét, hasznavehetőségét meg-

becsülje s a rá nézve mindég káros cselédváltozásokat elkerülni igyekezzen. A jó cseléd ma már oly kincs, kit a gazdával szemben a törvénynek megvédelmezni valóban felesleges. A rossz hajlamu cseléd pedig a legjobb törvény dacára is hasznavehetetlenné válik, ha csak erélyes és szigorú iskolába nem kerül.

Nagy lármát csapnak a szocialisták azért, mert a javaslat szerint a *szereződött cselédek uttlevelet nem kapnak*. A költözködési jog elkobzásának nevezik ezt az intézkedést s azt kívánják, hogy a cseléd akkor, amikor kedve tartja, egyszerűen odahagyhassa gazdáját. Természetes, ez egyike megint azoknak az abszurdításoknak, amelyek miatt maholnap a gazdának kell kivándorolnia.

Nézetünk szerint már magában véve az is sérelem a mezőgazdaságra nézve, hogy a szereződött arató munkások éppen úgy kivándorolhatnak, mintha magukat munkára nem kötelezték volna. Az a prémium rendszer, mely szerint az uttlevelet az idehaza vállalt kötelezettségek alól felment, erkölcs-telen is, veszedelmes is és egyenesen tart-hatatlan állapotot idézne elő, ha ezt az elvet a cseléd törvényen is végig vezetnék s ha a szerződésekre való csábításoknak Amerikába vezető útját az állam szándékosan nyitva tartaná. A gazdasági munkás egy évre szerződik. Ha ezen az éven belül a cseléd ki akar vándorolni, akkor ne kössön szerződést s ne vállaljon el olyan kötelezettséget, melyet nem szándékozik beváltani. De hogy szerződnie lehessen a cselédnek, azzal az elpalástolási szándékkal, hogy télen kitaratja magát, tavasszal pedig cserben hagyja a gazdaságot: erre a törvény neki segédkezet nem nyújthat.

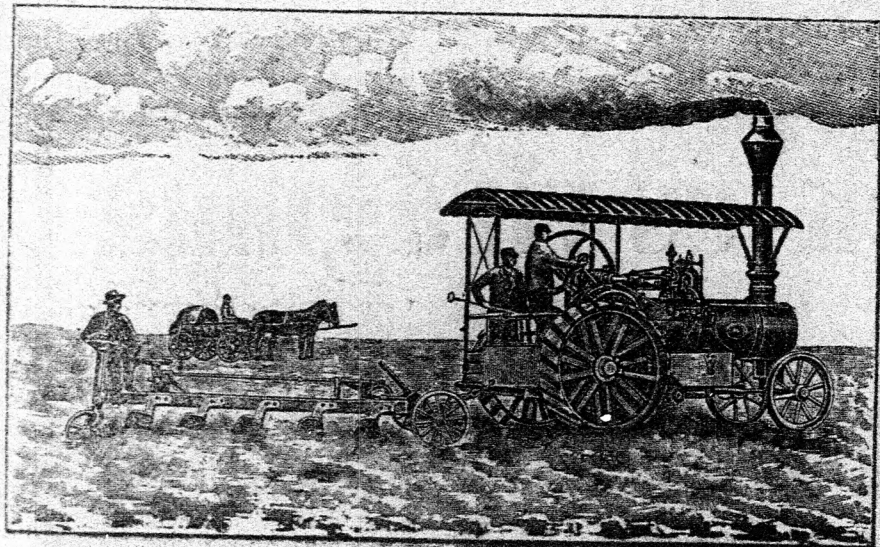
Zsarnokinak mondják végül a javaslatot azért, mert az egyoldalú szerződésességre irányuló *sztrájkyszerű mozgalmakkal szemben szigorú büntetéseket állapít meg*. Legkevesebb pedig, amit jogállamban elvárhatunk, az, hogyha valamely szerződés betartására az egyik fél (jelen esetben a gazda) kötelezve van, akkor a szerződés betartására a másik fél (a cseléd) is ugyanolyan mértékben kényszeríthetők. Már pedig a törvény semmiféle más zsarnoki intézkedést nem tartalmaz, csupán annyit, hogy a kötelességeiről megfélemedező gazdát és cselédet egyformán bünteti. Akár a gazdák, akár a cselédek álla-

podnak meg olyan célból, hogy a szerződés lejártá előtt a kötelesség teljesítését egyszerre vagy egyenkint abbahagyják: kihágást követnek el s egyforma büntetésre szolgálnak rá. A szocialisták természetesen tartják, hogy a gazdára nézve minden körülmények között kötelező legyen a szerződés teljesítése, de azt szeretnék, hogy a cseléd amint sztrájkolni kezd, azonnal kiváltságos jogi állapotba jusson, büntetni ne lehessen, hanem a gazda romlását okozhassa, anélkül, hogy őt a legcsekélyebb kockázat is fenyegetné. Ilyen sztrájkjog természetesen a világon sehol sincs, mert ez minden mezőgazdaságot megölné.

Sztrájkjogot szerződésbe lépés után általában nem ismerhetünk el. Amint valaki szerződést kötött, a dolog természeténél fogva elveszti azt a jogát, hogy a lekötött jószág, érték vagy munka fölött oly szabadon rendelkezzen, mintha azt le sem kötötte volna. Hiszen ha ilyen jog van, akkor a szerződés, teljesen értéktelenné válik. Annál kevésbé lehet efféle jogot a gazdasági cselédek kezébe adni, akik ha csak 24 órára függesztik is fel a munkát, sokszor jóvátehetetlen károkat okoznának és a gazdákat életre-halálra a Jakaboknak szolgáltatnák ki.

Legkevesebb, amiről a törvénynek a mezőgazdaság létérdekében intézkednie kell, az, hogy a szerződés érvényét a kivándorlástól és a sztrájkoktól függővé ne tegye. Ha a javaslatnak ez irányú intézkedéseit elhagynánk, az új törvény nem érne semmit; erről tehát szó sem lehet. A szocialisták ugyan azzal fenyegetnek, hogy övék lesz az utolsó szó, szereljük azonban reményleni, hogy a gazdatársadalom érdekképviseleti szervezeteiben és a parlamentben is lesz annyi erő, hogy az narchiára vezető szocialista mozgalmakkal való esztelen kaczerkodásokat ez-uttal nyomatékosan visszaszűntesítjük.

Darányi miniszter a rá váró támadásokkal szemben méltán számíthat arra, hogy részünkről legalább idegesség nélkül való és önmérsékletet ismerő kritikát fogunk gyakorolni, annyival inkább, mert a gazdatársadalomnak az anketba bevont képviselői a miniszter intenczióit teljes elismeréssel fogadták.

Uj! Egygéprendszerű gőzszántás. Uj!

(egy ölet fogó 7 vasu ekével)

Csekély befektetés. Olcsó üzem. Tökéletes munka.
Előkelő referenciákkal az ország legtöbb vidékéről, valamint bármilyen felvilágosítással szolgál egyedüli gyártója:

Az Első Magyar Gazdasági Gépgyár R.-T.
Budapest, VI. kerület, Váci-ut 19.

A magyar állapotában az egyoldalú és ennek fokozni.

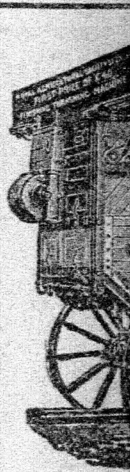
Az a kérdés tenyészten utóbbi két került, igen oldásra meg fogadott elv tenyészten jobban jöved határozni, h

Különbség birtokos és részére legi

Szóljunk Egy pár év nagy része tőleg jobban tenyésztésne gazda állata kerületi es nyugati felé részben a szá azonban m ugy, hogy j megye, aho magyar ma

A nyugat azt kellene látta, hogy jövedelmet marhával; san megviz lesz nehéz

Mindenek ki a szürke gyök, elism mellett, a j nyészttett ta marha. Elis sabban fejl jobban is h oly tulajdor tik a mérle tartja meg gait? Felele között teny huztam a t is tudom származásu csak ugy t mint a szür alatt ugy el tulajdonsága is tultesz re Hunyad vár van ott a n ismeri állit Az tagad ingerének is

ÁLLATTENYÉSZTÉS

Szürke vagy tarka marhát tenyészünk-e?

A magyar mezőgazdaság jelenlegi nyomott állapotában általánosan elfogadott elv az, hogy az egyoldalú szemtermelést lehetőleg apasztani és ennek ellenében az állattenyésztést kell fokozni.

Az a kérdés már most, milyen fajta marhát tenyészsen a magyar gazda? Ez a kérdés az utóbbi két évtizeddel ezeltől az ország tulnyomó került, igen sokat vitatkoztunk e felől, de megoldásra még nem juthattunk. Általánosan elfogadott elv az, hogy mindenki olyan marhát tenyészsen, amely az ő viszonyai között legjobban jövedelmez, de hát éppen azt nehéz meghatározni, hogy melyik a legjövödelmezőbb.

Különbséget kell tennünk a közép- és nagybirtokos és a kisbirtokos, vagyis a köztenyésztés részére leginkább megfelelő marha között.

Szóljunk előbb a kisbirtokos marhájáról. Egy pár évtizeddel ezeltől az ország tulnyomó része a magyar marhát tenyésztette, illetőleg jobban mondva tartotta, mert nem lehet tenyésztésnek nevezni, ahogyan a legtöbb kiscgazda állatait gondozta; a tarka marha tenyésztésükre csak a felvidéken, a dunántúli rész nyugati felében, a Bánátban és az erdélyi déli részen a szász földön voltak; az utóbbi időben azonban mindinkább elterjedt a nyugati marha, úgy, hogy jelenleg már alig van egy pár vármegye, ahol még tiszta vérben megtalálható a magyar marha.

A nyugati marha ezen rohamos térfoglalása azt kellene jelentse, hogy a gazdaközönség belátta, hogy ezen marhafaj terjesztése hajt több jövedelmet és azért cserélte ezt föl a régi szürke marhával; a látszat emellett szól, de ha alaposan megvizsgáljuk a dolgot, azt hiszem, nem lesz nehéz behizonyítani az ellenkezőjét.

Mindenekelőtt előrebocsátom azt, hogy én, ki a szürke marhatenyésztésnek lelkes híve vagyok, elismerem azt, hogy jó tartás és gondozás mellett, a jól megválasztott és tiszta vérben tenyésztett tarka marha jobban fizet, mint a szürke marha. Elismert dolog, hogy a tarka marha gyorsabban fejlődik, jobban tejel és a legtöbb fajta jobban is hizik, mint a magyar marha; mind oly tulajdonságok, amelyek az ő részére billentik a mérleget. Már most az a kérdés, meddig tartja meg ez a marha ezen jó tulajdonságait? Felelet: addig, amíg olyan körülmények között tenyészítik, amely neki megfelelő. Aláhuztam a tenyésztik szót, mert állítom és be is tudom bizonyítani, hogy ahol a legjobb származású nyugati marhát nem gondozzák és csak úgy tartják, vagy mondjuk koplaltatják, mint a szürke marhát, bizony 2-3 generáció alatt úgy elcsúszol és úgy elveszti minden jó tulajdonságát, hogy még a havasi riska marha is tultesz rajta. Aki ezt nem hiszi, menjen el Hunyad vármegyébe, nézze meg milyen marha van ott a nép kezében, azt hiszem azonnal elismeri állításom igazságát.

Az tagadhatatlan tény, hogy népünk az újság ingerének is engedve nagy előszeretettel van,

vagy mondjuk vágyik a tarka marhára és az is igaz, hogy azt jobban kényeztetik, inkább gondozza, mint a már megszokott szürke marhát. Ez egy örvendetes jelenség és ha ezáltal elérhetnők azt, hogy népünk a tarka marha révén megtanulja az okszerű állattenyésztést, kétszeres lenne a nyereség, de fájdalom a tapasztalat nem azt mutatja; a jobb gondozás csak addig tart, amíg az újság ingere hat; ha már az egész községben elterjed a tarka marha, éppen úgy kezdik azt is elhanyagolni, mint a régi szürke marhát.

Az erdélyi részeken a legtöbb kiscgazda tehenekkel műveli földjét, a gazdasági munkák legterheesebb részét az a tehén végzi, amely e mellett a házat is ellátja több-kevesebb tejjel és szűli a hies, most már megfizethetetlen erdélyi igásökröket. Sajátságos jelenség az, hogy itt nálunk az erdélyi részeken, (hogy máshol is így van, nem tudom), a kiscgazda amint már említettem, tehenét alig gondozza, addig az ökrét valóságos becézettel, a legterheesebb munkától kiméli, akinek 2 tehene és 2 ökre van, soha sem fogja az ökröt a rud mellé, hanem mindig csak elől; a legtöbb gazda ökrét állandóan legelőn tartja, csak éppen a sürgős őszi és tavaszi szántás idejében fogja be, a mindennapi munka és a fuvarozás mind a szegény tehenet sújtja.

Ilyen viszonyok között elgondolhatja bárki is, hogy mivé degenerálódik a jó tartáshoz szokott tarkamarha és nemcsak hogy nem képes végezni a kiscgazda igás-szükségletét, de tejlőképessége is a minimumra csökken és korai fejlődése is megakad; arról pedig, hogy az így visszafellett elcsúszott marha mennyire nem képes ellentánni a különböző betegségeknek, nem is szölok.

Nagy hibának tartom ezért a nyugati marhatenyésztés mindenáron való terjesztését, amint pedig az utóbbi időben éppen az állattenyésztési felügyelő urak egynémelyikénél tapasztalható. Még nagyobb tévedés azt állítani, amint azt legutóbb a székelykereszturi bikavásár alkalomával egy állattenyésztési felügyelő ur, — elismerem a legjobb meggyőződése szerint, — állította, hogy a kiscgazda érdekének a nyugati marha tenyésztése felel meg, mert éppen a fentebb elmondottak szerint a legtöbb vidéken ez nem áll, hanem talán az volna a helyes meghatározás, hogy oly vidékeken, ahol a nép már eddig is megszokta az állatok jobb gondozását, meg ott, ahol nagyobb fogyasztó központok, nagyobb városok, vagy ipartelepek a nyers tej értékesítését lehetővé teszik, igen is indokolt lehet a nyugati marha tenyésztése; de az ország más vidékein, a nagy Alföldön és az erdélyi vármegyék nagy részében tartjuk meg a már ezer év óta velünk összeszokott magyar marhát, mert annak tenyésztését, ha talán momentán, rövid ideig, látszólag a nyugati marha tul is szárnyalná, az leginkább megfelel a mi népünk gazdasági érdekének.

A megtartás alatt nem azt értem, hogy ahol a nép mindenáron át akar térni a nyugati marha tenyésztésére, azt tűzön-vízen meggátoljuk, csak azt, hogy az általam jelzett vidékeken

ne támogassuk, ne segítessük a nyugati marha tenyésztését.

Ennyit a kiscgazda tenyésztetéről, lássuk már most milyen marhát tenyészsen a közép- és nagybirtokos.

Itt is fönnáll az az alapelv, amit már fentebb is mondtam, hogy mindenki olyan állatot tenyészsen, amely az ő körülményeinek leginkább megfelel.

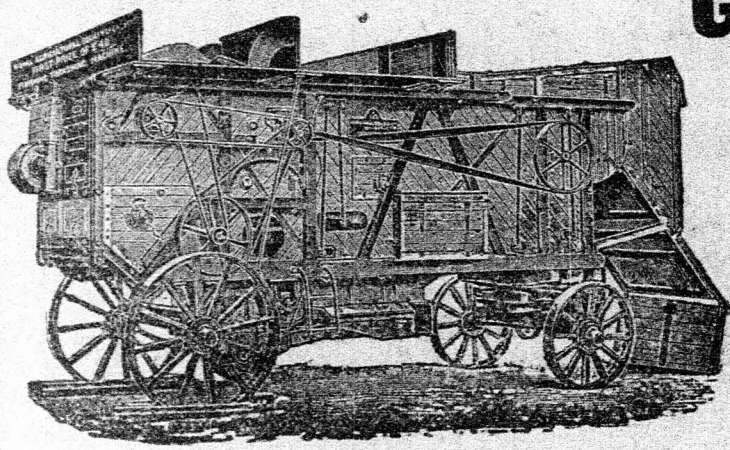
A gazdálkodás intenzívebbé válása folytán a legtöbb nagy tenyésztő fölhagyott, vagy legalább apasztotta az egyoldalú, csupán erőfejlesztésre, igásökrök nevelésére alkalmas külterjesen tartott magyar gulyát és átment vagy a hizlalásra, vagy a tejtermelésre alkalmas nyugati marha tenyésztésére. Tehették ezt a nagyobb birtokosok annyival is inkább, mert a régebben tulnyomó számban magyar marhát tenyésztő erdélyi vármegyékből nagy részben beszerezhették úgy igás ökreiket, mint ezek pótlására szolgáló, otthon tovább nevelt, 1-2 éves linókat.

Beszerezhették ezeket, oly árban, mely talán olcsóbb volt nekik, mintha ők tenyésztették volna igás ökreiket.

Ez az állapot azonban most megszűnt, az igás ökrök ára, a megesappant tenyésztés folytán oly drága, hogy majdnem megfizethetetlen, hisz egy erdélyi vásáron 900-1000 koronán alól nem is lehet ökröt venni, de még ily árban sem lehet eleget kapni. A változott viszonyok folytán kénytelenek a nagyobb birtokosok vagy saját maguk tenyészteni igás ökreiket, vagy pedig a nehéz lovak tenyésztésére áttérni; ez utóbbi azonban szintén drága dolog és csakugyan azt tapasztaljuk, hogy oly birtokokon és uradalmakban, ahol a magyar marha tenyésztését leapasztották, újból felnövelik az állományt, ahol pedig végleg fölhagytak vele, ott beállítják azokat újból.

A magyar marha újabban fölkarolt tenyésztésénél azonban egy örvendetes irányzat kezd lábrakapni; nem elégesznek meg a csak egyoldalú hasznosítással, hanem okulva az erdélyi tenyésztők által újabban elért biztató eredményeken, igyekeznek úgy a tejlőképességet, mint a gyorsabb fejlődést az erdélyi tenyésztőktől vásárolt bikák útján tenyésztőikbe is átvinni. Soha annyi magyar fajta bikát nem vittek még ki a királyhágóntúli részekbe, mint az idén, pedig ez az újabban irányzat még csak a kezdet kezdetén van.

Az erdélyrészi tenyésztők már-már lehanyatló csillaga kezd újra ragyogni, egymást érik a tudakozódások úgy tehenek, üszök, mint bikák után; sőt már vásárokon kistenyésztőktől is kezdnek üszöket venni és az Alföldre vinni. A dolog ezen fejlődése egészen természetes. Az már tapasztalati tény, hogy a lomha és puha izomzatú nyugati ökrök az alföldi gazdaságokban nem válik be; a sürgős nyári munkát az ottani nagy hőség alatt nem bírja; nincs más mód, mint akarva, nem akarva, a magyar ökrönél maradni; lehet ezek munkáját talán részben göztekkel pótolni, de csak kis részben. Másfelől az is tény, hogy az erdélyi szürke marhatenyésztők a többoldalú hasznosítás terén oly eredményeket értek el, melyek egyáltalában nem kicsinylendők, hisz a Sperker, Somogyi,

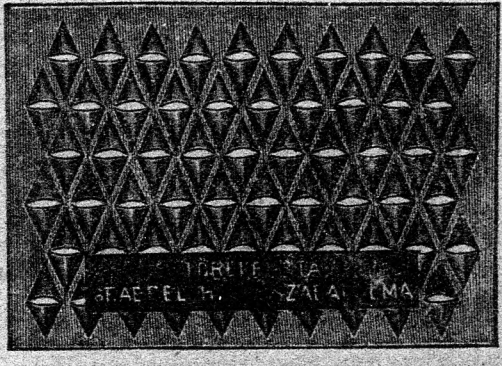
Graepel Hugó gépgyáros

Marshall Sons & Co. Limited vezérigényűke.
Budapest, V., Váci-ut 40-46.

Ajánlja eredeti Marshall-féle gözlokomobiljait, saját gyártmányú legújabb cséplőgépeit, szabadalmazott kombinált gabona- és lóherecséplő-gépeit és szabad türekrostait vaslemezéből.
Eddig körülbelül 10,000 darabot szállítottam.

Legjobb sikerrel kipróbálva!
Nagy magmegtakarítás. A legrövidebb idő alatt magától kifzetődik. Felülmúl minden más türekrostát.

Gazdasági árjegyzéket, türekrosta-leírát, mintát és allemérő lövi füzetet kívánatra ingyen és bérmentve küldök.

Teleki stb. tenyészetéből származó állatok már is oly gyors fejlődésűek, mint akármelyik nyugati marha és hogy ezen gyors fejlődés náluk már konszolidálódva van, mutatja azon tény is, hogy ezen gyors fejlődési képességet az utódokra is átörökítik. Hisz a Sperker üszői már 3 éves korukban ki vannak teljesen fejlődve és leellenek; egy Sperker-féle bika 3 éves korában 8—9 mázsa, pedig oly tehenektől származnak, melyek a gazdaságban szükséges összes munkálatokat végzik és emellett még fejk is őket. Vannak Erdélyben oly gazdaságok is, ahol különösképpen a tejhozam gyarapítását tüzték ki a tenyésztők magok elé czélul és ezen tenyészetek is, habár lassabban, de folytonosan haladnak kitűzött czéljuk felé és már is szép eredményeket értek el.

A fentebbiekből látjuk, hogy hazánkban a magyar ökor nélkül gazdálkodni nem lehet és ha annak tenyésztése a kisbirtokos-osztálynál megcsappant, kénytelen-kelletlen nevelnie kell magának a nagyobb birtokosnak és ha az Erdélyben újabban fölkapott irányzatot ők is meghonosítják, rövid időn belül nemcsak kényszerűségről fognak magyar gulyákat tartani, hanem pontos számítások alapján, mivel éppen oly jól fog az jövedelmezni, már t. i. ott, ahol az általam jelzett feltételek erre megvannak, mint bármely nyugati tenyészet.

Lészai Ferencz.

NÖVÉNYTERMESZTÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

Károsítja-e a lóhere a zabvetést?

Engedtessek meg, hogy a „Köztelek“ 20. számának „Levélzsekrény“ rovat 195. számú feleletére néhány szóban reflektálhassak.

A válasz oly kérdésre adatik meg, amely számos esetben képezi vita tárgyát gazdaságok átadásánál és így nem lenne érdektelen kissé behatóbban foglalkozni azzal, vajjon ártalmára van-e a zabba vetett lóhere a zabnak.

Kérdéstevő, aki gazdaságát a folyó év őszén átadja és utódja részére lóherét vet, azt óhajtja tudni, nem von-e el a lóhere növényi tápanyagokat a zabnövénytől s nem kisebbíti-e a zab termését ezáltal.

Mégis a felelet, mintegy kitérőleg, a lóherére nézve tartja károsnak a zabot, mint védőnövényt, holott a szabatosan feltett kérdés intenciója más, nem ez irányban kíván szakvéleményt.

Mindeneket megelőzőleg, a válasz megadása előtt tekintetbe veendő, hogy a birtok átadásánál nem érdeke, hogy zabja közé oly élő növény vettessék, melynek gyümölcseit az ő birtokutódja fogja csak élvezni.

Miután az ilyen és hasonló tendenciájú cikkek vitás esetekben szakvéleményül fogadtatnak el, az átadó földbirtokos vagy bérlő, egy helytelenül megadott szakvélemény folytán jelentékeny anyagi kárt fog szenvedni.

„A zabba vetett lóhere a zabnak ártalmára nem lesz“ — mondja a válasz.

Kérdem választadó urat, honnan szerzi a tejlődő lóherenövény a fejlődéséhez szükséges tápanyagokat?

Talán a „Bacillus radicolá“-ra fog utalni, minthogy pillangós növényről van szó? Ez azonban csak a talaj könnyen felvehető nitrogénjén táplált, már levéllel bíró lóherenövény részére fogja a szükséges nitrogén egy kis részét megszerezni. De honnan veszi a lóherenövény a táplálására és szöveteinek felépítéséhez okvetlen megkívánt foszfort, kálit, vasat, káliumot, nátriumot, kalciumot stb., nem-e a még gyöngye zabnövénytől, a talaj felső, művelt rétegéből fogja-e azt elvonni?

Mindkét növény fejlődésének későbbi szakában, mélyre hatoló gyökereikkel a talaj alsóbb rétegeiben is valóságos kenyérharcot vívnak tápanyagaik és a szükséges viz megszerezhetéseért.

A zab közé vetett lóhere tenyésztőterületet foglal el, a növényzet állását sűrűbbé teszi, miáltal a légjárhatóságot csökkenti, nagymennyiségű vizet von el és ez utóbbi körülmény a mi szárazságra hajló klímánk alatt feltétlenül számottevő tényező; továbbá a nap sugarai kevésbé férkőzhetnek a zab közé, minek következtében a növény nyurgább lesz, a növényi sejtek annak hosszirányában fognak erőteljesebben fejlődni, a zab alsó szárrésze megsárgul, a növényi rostok nem tartják meg szilárdságukat, szóval szenved a zab, sőt némely esetben a lóhere annak megdőlését is elő fogja idézni.

Megjegyzem még, hogy a lóhere elvetése, sőt a talaj előkészítése bizonyos munkatöbbletet ró az átadóra, amennyiben rögzmentesre, finomabbra elfogasolni és hengerezni kell a talajt.

Ily módon a birtokutódtól neki okvetlen kijár a megfelelő rekompenzáció.

Simai Imre.

Ezen felvetett kérdés elbírálásánál a növénytermesztési részt az üzleti résztől külön kell választani.

Arra a kérdésre, hogy a fiatal lóhere károsítja-e zabvetést, újlag csak azzal felelhetek, hogy általában véve nem károsítja. Fentartom azt is, hogy a lóhere fejlődésére a zab sokkal károsabb, mint megfordítva.

Hogy a zab alá vetett lóhere a zabot táplálóanyag elvonásával károsítaná, valóban túlhajtott aggodalom. Nem hiába számítjuk a zabot az élelmes növények sorába, melyet épp ezen oknál fogva a gazda a trágyától legmesszebb állít a forgóba. A kalászosok között a zab gyökerei bírnak a legerősebb feltárási képességgel, vagyis olyan nyers táplálószerket, melyeket az igényesebb kalászosok, mint különösen az árpa és másodsorban a buza felvenni nem képesek, a zab gyökereinek erős feltárási képessége alapján értékesíteni tudja. Tehát nem a lóhere fog a zabtól tápszert elvonni, hanem megfordítva, az élelmes zab veszi el az éltetlenebb lóhere elől a táplálóanyagot, mely körülmény a természetből fogva amúgy is soványabb zabtalajon, a here gyenge fejlődésében jut kifejezésre. Vagyis a zab alatt a here nem szokott oly erős növekedéssel bírn, mint például a rendesen jó erőállapotban lévő s igen jól előkészített talajba vetett, már természetből fogva is éltetlenebb árpa alatt.

A zab gyökerei nemcsak erős feltárási képességük alapján uralják a talaj táplálóanyagait, hanem uralja azt gyökértömegével is. Mig a tavaszi árpánál a tarló s gyökérmaradványok kat. holdanként 954 kg. volt, addig a zabnál 1597 kg.-ot tett ki, vagyis a talajt nagyobb és erőteljesebb gyökérhálózatával sokkal több helyen támadja meg, mint az árpa. Felemlítendőnek tartom azt is, hogy míg az árpa táplálóanyagainak igen tekintélyes részét már a bokrosodás ideje alatt kell hogy felvegye, addig a zabnál a táplálóanyagok felvétele egyenletesen oszlik el az egész fejlődés idejére. Mindezen körülmények okai azután annak, hogy a zab, mint igénytelen növény, erős gyökérhálózatával, gyökereinek erős feltárási képességével és a táplálóanyagoknak hosszabb időn át való felvételével a lóherétől szenvedni nem fog. Épp ugy ezek okai annak is, hogy a zab alá vetett here még lassabban fejlődik s különösen a szárazabb klímájú vidékeken, zab letakarításakor igen gyakran tenyérnyi magasságot is alig ér el.

A lóhere tulajdonképpen a zab alatt — ha ez teljes sűrűsége van vetve, mint a kérdés tárgyát képező esetben is — inkább csak tengődik s a zab letakarítása után indul kedvező időjárás esetén erőteljesebb fejlődésnek. Attól tehát, hogy a here táplálóanyagot von el a zabtól, igazán nincs mit tartanunk, mert itt az igényesebb lóhere, sokkal kedvezőtlenebb körülmények között él, mint az igénytelenebb és élimes zab.

Épp így állunk a vízkészlet kérdésének dolgában is. Tartósabb szárazság esetén a zab alá vetett lóhere fonyadt levelein látjuk a szárazság hatását már akkor, amikor a zab erőteljes, mély gyökérszétével a szárazságot még nem sanyli. Mert tévedés azt hinni, hogy a védőnövény alatt tengődő lóhere gyökere már mélyen lehatolt a talajba; ez csak a védőnövény letakarítása után meginduló erőteljesebb növekedéssel fog beállni. E tekintetben viselkedése a luczerna, baltaczim és nyulzapukával szemben épp ellentétes és utóbbiak épp ezen oknál fogva jobban is képesek a szárazságnak ellentállani, mint a lóhere.

Igenis megengedem, hogy esős nyáron vagy általában csapadékban dusabb vidékeken a zab alá vetett here — különösen jobb erőben álló földeken — erősebben felnő s ilyenkor a zab aratását és száradását megnehezíti, ez azonban kivétel. Ily esetben a kártétel mérve csakis esetről-esetre állapítható meg. Ezzel szemben azonban áll az is, hogy a zab szalmája ily esetben, mint takarmány, értékében szintén emelkedett. Én több éven át vetettem ugy ősziébe, mint tavaszikba (zabba) lóherét, luczernát, baltaczimot, nyulzapukát stb., de nyugodt lélekkel mondhatom, hogy a kalászosokban szemmel látható károsítást nem észleltem, hanem annál többször a herefélékben.

Ha már most a kérdés üzleti részét tekintjük, akkor a kártalanítás kérdését képezheti:

1. A talajnak jobb előkészítésével járó kiadás, ámbár ezt a zabtól sem kellene elvonni igazság szerint.

2. A here elvetésével járó több munka (és természetesen a vetőmag ára).

Ez azonban ezimén, sőt előnyére is.

Károsodás között erősebb letakarítása, esetleg a hegy sorokban sziettett lehet, ban csak es melyekre leg táblán term eredményein vagy pedig kisebb része.

Nem tehető mondhatom, a zabot, ha szárazabb j.

A

Rov

Véde

Megváltoztessen a gal arak folytonos gazdát, hogy mezőbb áll előállítására.

Ez irányban haladást tartó déken, külföldnek a k.

Eme szövegére gyakor nyek eltér, hogy a kis forrást nyit.

A tejtermékek legelők fele szarvasmar tartózkodás bent oda v. „gümőkór“ tanyán ver folytat is, szetekből k pénzen kis időre. Nag hogy „nem csak hervad „jó fejős“.

Azokat a gümőkór gazda isme is, hogy élvezete a Nyilvánvaló sára irányú és czélszerűtás is er.

Bizonyos sekkel is javítani. T mennek, a tósági állat vizsgálat ez egy kis keresztülve felismerhet is kiterjed nélkül a k.

H

Ko

Aszfalt-Bitumen-fedlemez (fehérre meszelhető).

Kátrády-fedellemez, Karbolineum dióbarna, zöld, vörös.

Kátrányfesték minden színben. **Gazdasági szekérkenőcs**

LUKÁCS és MEITNER aszfaltmű, fedellemez és vegyi termékekgyára.

BUDAPEST, V., Váci-ut 118.

6214 C

Sürgőnyczim: „DERNIT“ Budapest.

Ez azonban nem kártalanítás a „károsodás” címén, sőt a talajnak jobb előkészítése a zab előnyére is fog szolgálni.

Károsodás állhat elő a kedvező körülmények között erősebb fejlődésű herés zab nehezebb letakarítása, körülményesebb szárítása által; esetleg a herére való tekintettel, a keresztteknek tág sorokba való állításával s a keresztteknek siettetett lehordásával a földről. Mindezek azonban csak esetről-esetre megállapítható tételek, melyekre legbiztosabb feleletet a gazdaság egyéb tábláin természetessé zab termesztési s letakarítási eredményeinek összehasonlításával nyerhetünk, vagy pedig ha kérdéses esetben a tábla egy kisebb részét nem vetjük be herével.

Nem tehetek róla, de én újlag is csak azt mondhatom, hogy a herés zab vetésénél én nem a zabot, hanem a herét sajnálom, különösen szárazabb jellegű vidékeinken. *Rovatvezető.*

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovatvezető: *Hutyra Ferencz dr.*

Védekezés a gümőkór ellen.

Megváltozott gazdasági viszonyaink, nevezetesen a gabonáruk alacsony volta és a marháruk folyton tartó emelkedése arra készítik a gazdát, hogy a szemtermelés helyett a jövedelmezőbb állattenyésztésre és állati termények előállítására helyezzen nagyobb súlyt.

Ez irányban országszerte máris öröndetes haladást tapasztalunk s látjuk azt is, hogy vidéken, különösen a Dunán túl mindjobban terjednek a községi tejszövetkezetek.

Eme szövetkezeteknek a szarvasmarhatenyésztésre gyakorolt befolyásuk illetőleg a vélemények eltérők; de nem szenvedhet kétséget, hogy a kisgazdák részére új és megbecsülhetlen forrást nyitottak.

A tejtermelés fokozása azonban intenzívebb takarmányozást és istállózatot igényel. Ez és a legelők felosztása mindjobban korlátozza a szarvasmarhaállományok szabad legelőn való tartózkodását és mozgását, ami következményeiben oda vezetett, hogy tehenészetek réme, a „gümőkór”, kisgazdáink istállóiban is állandó tanyát vert, de terjed még erősebben annak folytán is, hogy a nem túl lelkiismeretes tehenészetekből kiseljeztett gümőkóros marha olcsóbb pénzen kis istállóba vándorol rövidebb-hosszabb időre. Nagyon is gyakran halljuk a panaszt, hogy „nem tudom mi baja lehet a tehenemnek, csak hervad, köhécsel”; „elromlott a tőgye, pedig „jó fejős”; elpusztult az üsző is” stb., stb.

Azokat a nemzetgazdasági károkat, melyeket a gümőkór, mint állati betegség, okoz, minden gazda ismeri, de átment már a köztudatba az is, hogy a tőgygümőkóros tehenek tejének élvezete az emberek egészségét veszélyezteti. Nyilvánvaló tehát, hogy az állati gümőkór irtására irányuló, széles alapon megindított, erélyes és czélszerű akció az emberi tudóvész apasztását is eredményezné.

Bizonyos továbbá, hogy törvényes intézkedésekkel is már sokat lehetne a mai állaptok javítani. Tavasszal, amidőn az állatok legelőre mennek, a kisgazda állatállományát törvényhatósági állatorvos rendszerint megvizsgálja, de a vizsgálat rendszeren csak a szájra terjed. Ha ez egy kissé tüzetesebben, szigorúbban volna keresztülvezetve, ha legalább a már szemmel felismerhető gümőkóra, különösképpen a tőgyre is kiterjedne s ha azután az ilyen állat irgalom nélkül a közlegeltetésből kizáratnék, ez máris

hatalmas védekezést jelentene. Hogy az ilyen gümőkóros marha az itatáskor a nyálával hány egészségeseget fertőz, az könnyen elgondolható.

Örömmel kell üdvözölnünk a földművelésügyi kormányzatnak a gümőkór leküzdésére irányuló munkásságát. De ilyen intézkedésektől mindent várni, a boldogulást vagy nem boldogulást pusztán ezekre alapítani téves eljárás lenne. Célit csak úgy érhetünk, ha a gazda saját jól felfogott érdekében mindent elkövet, hogy állományát ettől a pusztító betegségtől, amennyire emberileg lehetséges, megszabadítsa.

Hogy ezt sikerrel végezhesse, első sorban tudnia kell, mely állatja beteg, melyik egészséges!

Ennek kiderítésére, illetőleg a gümőkór felismerésére ezidőszere még jobb nincs, legalkalmasabb eljárásnak a tuberkulin-kezelést ismerjük.

Csak hogy ettől a legtöbb gazda fázik és talán nem ok nélkül.

Mert a tuberkulin-kezelésnek vannak figyelembe veendő hátrányai, nevezetesen: költséges, hosszadalmas s ami mindennél nagyobb baj, ezt tapasztalataim igazolják, sok esetben családok adóztat, ugyanígy, hogy a Bang-féle eljárás híveit is már-már megingatja hitükben.

Szükségét látom állításaim magyarázatát adni s teszem ezt a következőkben.

Gazdaságilag, midőn a tehén- és tejárak oly magasak, nehezen szíja reá magát a gazda, hogy kiválóbb állatjaitól megváljék. Felelet reá: Nem is szükséges; különítse el, ha nincs több istállója, egyszerűen sárfallal.

Elfogadom s tagadhatatlan, hogy így röviden odaállítva, a kivétel egyszerűnek és olcsónak látszik.

Másként fest azonban a gyakorlatban. Először a sár- vagy deszkafal nem állandó jellegű, hanem aszerint, amint a beteg állomány fogy, az egészséges pedig szaporodik, ismételten vándorolni fog. A fertőtlenítés elkerülhetlen s bármily egyszerű módon és eszközökkel, de sűrű egymásutánban kell azt eszközölnünk. Az állatokat kor és ivar szerint más-másként kell tartanunk; a jobb tejelőket ismét dusabban kell táplálnunk, mint a gyengébb tejelőket.

Mindezek szabatos végrehajtása normális körülmények között is fáradságot igényel. De mennyire fokozódnak a nehézségek, ha állatállományunkat egészségi szempontból is két csoportba osztani kénytelenítettünk (nem számítva más előforduló betegségeket, ahol az ügyis történi) s ezek mindegyikében külön-külön kell a fentieket foganatosítani. Ha most még hozzávesszük, hogy a beteg állatok körül foglalatokodó munkásainkat az egészséges állatoktól távol kell tartanunk, nem lesz nehéz belátni, hogy az egyébként elégséges munkásszemélyzetnek szaporítása válik szükségessé.

Nem óhajtok itt bővebben foglalkozni a gazda lelkiállapotával, aki istállóját, mely eddig büszkesége volt, így szétszaggatva látja, legértékesebb állatjait a reagáló osztályban, tehát a veszendőknek indultak között látja. Pedig erre el kell készülnie, mert tudjuk, hogy a fejőség a betegség iránti fogékonysággal egyenesen arányban áll. Megszokás folytán és jobb jövő reményében azonban beletörődik ebbe a gazda.

Nagyobb baj azonban ennél, különösen a tenyésztés eladásával foglalkozó gazdákra, hogy az ilyen istálló nem mutatós, sőt mi több a vevőt elriasztja. Ha mindezekhez az elkerülhetetlen selejtezésből felmerülő károkat is hozzá-

számítjuk, az eljárást éppen olcsónak nem mondhatjuk.

Abból pedig, hogy a beteget nem azonnal és egyszerre, hanem fokozatosan, sőt utánuk nevelve selejtezzük, önként következik, hogy az egész eljárás évekre nyulik.

Az eljárás tehát kétségtelenül költséges és hosszadalmas, sok fáradozást és szívós kitartást igényel.

Panasz nélkül mehozunk azonban minden áldozatot, mert ellenértékül ép, egészséges, jó állományra teszünk szert.

Legalább így kellene lennie, de sajnos, nem így van. Miért? Mert az egész eljárásnak alapja a tuberkulin-kezelés s ez nagyon is ingatag alapnak bizonyult.

Jól tudom, hogy állításom merőben ellenkezik a statisztikai kimutatásokkal és magyarázatra szorul.

Kezdem hát a tuberkulinról.

Nagy baj, hogy ez a szer nem egyenlő hatású, hanem hol erősebb, hol gyengébb, aszerint, aminő baktériumtörzsből ered a tuberkulin. A különböző intézetek által termelt ilyenemű anyagok más-más reakciókat adnak. Használtam budapesti, bécsi és berlini tuberkulint. A budapesti után volt a legtöbb reakció, a bécsi után aránylag semmi. Pedig mindezen intézetek hirnevükkel fogva a bírálatot a gazda részéről egyenesen kizárják. És mégis! Miért hatásosabb egyik anyag a másiknál?

Tévedés ki van zárva, mert ugyanazon állatok hat hónapi időközben kezelve reagáltak, nem reagáltak és ismét reagáltak.

És nem elég, hogy a szert illetőleg nincs megnyugtató a gazda, hanem tetézi a bajt, hogy az oltás technikája körül is különböző felfogások uralkodnak. Nemcsak a tudomány nagyjai körében hiányzik a teljes egyetértés, hanem bátran mondhatjuk, hogy ahány ház, annyi szokás.

Kezdek a laboratóriumok. Az egyik 3, a másik 5—7 km.-t nevez meg maximális dozisnak, vagyis nagy fejtelt állatnak ily adagot rendel befeckendezni.

Nincsenek egyöntetű határozatok, hogy úgy mondjam, kötelező megállapodások a korra, a kezdeti hőmérsékletre, a reakciók elbírálására, sem arra nézve, hogy vemhes állatok ezen állapot minden vagy mely szakában kezelhetők.

Itt kifejezésre jut ezután a tuberkulinozást végző szakember felfogása s bizony látjuk, hogy a felfogások igen eltérők. Az egyik fél-éven aluli borjut, a vele járó veszélyre hivatkozva, nem olt; a másik feltétlenül szükségesnek vallja a választás után, azaz kéthónapos korban való oltást, mert anélkül nem vihető a borju az egészséges osztályba, az egyik azon állatokat, melyeknek hőmérséklete oltás előtt 39° C. meghaladja, nem veszi oltás alá. Ismét mások, ha heveny betegség létét nem tudjuk kimutatni, 40° esetén is oltanak.

Az egyik 1.5 fok emelkedést nyilvánít akkor is, ha a 40 fokot nem érte el; viszont ha a 40 fokot el is érte, de az emelkedés nem tesz ki 1.5 fokot, nem tartja reakciónak. Más nem ragaszkodik 1.5 foknyi emelkedéshez, de minden állatot 40 foknál a reagálókhöz sorol. Van aki nagy súlyt helyez a szervi reakciókra; mások semmit. Ugyanez áll a klinikai vizsgálatokra is.

Hogy melyik felfogást osztom, alább bátor leszek kifejezni; de már itt reá kell mutatnom arra, hogy a reakció elbírálásánál felette gondosan és körültekintően, a fenforgó összes körülményeket figyelembe véve kell eljárunk,

HEUCKE A. Hausneindorff gőzeko-gyár
kitünő rendszerű **gőzeke-készleteit**

szállítja a magyarországi vezérképviselőt:

Komárom-vidéki takarékpénztár r.-t., Komáromban.

mert állataink, midőn őket az oltás előtt ismételten hőmérőzzük, nem egyszer 1, sőt 2°-os hőingadozásokat mutatnak. Nincs kizárva, hogy az ilyen állatok gümőkórosak, de előidézhetik a nagyobb hőingadozásokat fiziológiai okok vagy holmi muló bajok is, pl. a vemhesség, kisebb hülések, bélhurut vagy valami lobos állapot.

Ha ezeket figyelmen kívül hagyjuk, nem egy esetben kapunk reakciót ott is, ahol gümőkór nincs.

Csakis a felsoroltakból magyarázható meg, hogy a leghíresebb tenyészetekből vásárolt apa-állatok, amár az oltás az illetők felfogása szerint a legszabatosabban történt, 2-3 hét múlva tuberkulinozva tipikusan reagáltak. Volt esetem, hogy egy hírneves külföldi professzor által tuberkulinozás alapján egészségesnek nyilvánított tenyész bikát hazahoztam s teljesen elkülönítve ketrecben tartottam, mindazonáltal a rövid időn belül végzett oltáskor reagált.

Valószínű, hogy hasonló okok bírták reá a földművelésügyi kormányunkat is arra, hogy a bábolnai m. kir. ménésbirtokból vásárolt tenyész-állatok után a vevőnél fogatosított tuberkulinozásért nem vállal szavatosságot.

Mivel az ország szarvasmarha-állományának szanálása gazdaközönségünket igen közelről érinti, kívánatos lenne, hogy a tapasztalatokkal bíró gazdák, de különösen a bábolnai m. kir. ménésbirtok mint állami intézmény, mint ezt már évek előtt is hangoztattam, ahonnan évente előkelő árak mellett tömérdek tenyészállat kerül eladásra s ahol tudtommal évek óta folytatják a tuberkulinozást, a tapasztalt eredményekről, úgy az eljárásról, pontos képet nyújtanának.

Az eddig elmondottakkal azonban távolról sincs szándékom a tuberkulinozást lebecsülni, sőt még jobb nincs, mindenkinek melegen ajánlom. A hibákat azonban fel kell tárni, mert kiküszöbölésük szükséges s csak ez uton lévén lehetséges a biztos védekezés.

Ezek után áttérek a tulajdonképpeni védekezés ismertetésére, helyesebben az általam legcélszerűbbnek vélt eljárásra.

Első és főkéllék, hogy feltétlenül megbízható, hatékonyságára kipróbált tuberkulin álljon a gazdaközönség rendelkezésére; nemkülönben, hogy a felhasználandó adagok kísérleti alapon pontosan meg legyenek állapítva.

Ez a gazdaközönség körén kívül eső feladat, mely véleményem szerint helyesen csakis állami kezeléssel vagy legszigorubb állami ellenőrzéssel oldható meg.

Ilyennek birtokában megejtjük a tuberkulinozást, még pedig klinikai vizsgálattal kapcsolatosan. Utóbbi szükségesnek és elkerülhetetlennek tartom a nyert reakciók helyes elbírálása végett, de azért is, mert közismert tény, hogy a gümőkór előrehaladott szakában lévő állatok egyáltalán nem vagy csak kis mértékben reagálnak s így könnyen megeshetnének, hogy éppen a legbetegebbek maradnának vissza. Igaz, hogy a betegség súlyosabb alakjában már rendszerint külső tünetekben is nyilvánul, de számos esetben ilyen stádium is beható vizsgálatot igényel kiderítésre.

Ezen okból, bár az eljárás valamivel drágább, 40-50 db-nál többet egyszerre nem bocsátának vizsgálat alá. Ennyi állat átvizsgálása, észlelése, a szükséges adatok kipuhatolása teljesen leköti az állatorvos idejét, alaposan kimeríti szervezetét, főleg a hallását.

Az így nyert eredményhez képest felosztjuk állományunkat egészséges és fertőzött csoportra. Az egészséges csoportot tiszta és fertőtlenített istállóban szigorúan elkülönítjük s ezzel egyelőre nincs tovább dolgunk: évenként újabb kezelések vetjük alá, hogy az ez uton időközben megbetegülteket kinyomozzuk s eltávolításuk iránt intézkedhessünk. Az elkülönítés a helyi viszonyok szerint módosul. Egyes betegek talán elkülönített majorban, mások elkülönített istállóban lesznek elhelyezhetők. Ismét más helyen az istállót fogjuk ideiglenesen falakkal több

részre osztani. A betegek közül a tügygümőkórosokat, pusztán emberségi szempontból is, valamint az egyébként súlyos betegeket, lehető rövid időn belül vágóhídon értékesítjük.

A többi beteggel, miután őket az egészségeseiktől gondosan elkülönítettük, folytatjuk a rendes üzemet, azaz fejjük őket és nevelünk utánuk. A növendékeket felneveljük s ezzel pótoljuk a selejtezendő anyagot. Ha a szerenese némileg kedvez, a költséges és tenyésztési szempontból hátrányos vásárlás a legkisebb mértékre redukálható.

Azon elvből kiindulva, hogy a gümőkór csak elvéve veszületett, nagy figyelmet kell arra fordítanunk, hogy a beteg tehenektől származó Lorjak dajkatehenek alá helyezzessenek, ahol pedig nincs elegendő egészséges dajkatehen ahhoz, hogy alájuk a született 2-3 napos egészséges borjukat elhelyezhessük, egy a szoptatási időt lehetőleg rövid időre szabjuk, a borjuállásokat az istálló többi részétől elkülönítjük.

A szoptatási időnek rövidre szabása már gazdasági szempontból is fontos, mert hiszen a tejtermelés a főcél, a hosszabb szoptatás pedig ennek rovására történik.

A leválasztott borjut nyomban tuberkulinnal kezeljük: ha reagál, tudunk rajta, ha nem reagál, fertőtlenítő anyaggal megmossuk és azután az egészséges osztályba helyezzük. A selejtezésnél, eltekintve azon kevés esettől, midőn a betegség súlyosbodása mintegy kényszerhelyzetbe hozza a tulajdonost, már a gazdasági szempontok lépnek előtérbe, ezek lesznek mérvadók; hogy azonban nagyobb károsodásnak elejét vegyük, bizonyos mértékig az egészségi szempontokat is kell méltatnunk.

A borjunevelésre vonatkozólag még felhozom, hogy a sterilizált tejjel való felnevelés kényes; a legkisebb hiba, mulasztás bélbántalmakat okoz és az állatok satnyán fejlődnek. A természet igen bölcsen gondoskodott az újszülöttek táplálásáról; a mesterséges felnevelés egyúttal mesterkéltséget is marad.

Az előadottakból magyarázható, miért szánja reá magát oly nehezen a nagy gazdaközönség a tuberkulin-oltásokra, holott ez még a legbiztosabb módszer a gümőkór elleni védekezésre.

Hogy ezt azonban a gazdaközönség megkedvelje, feltétlenül szükséges, miszerint az oltóanyagban megbízzék, az oltás technikája egyöntetű legyen.

Meglehet, hogy ez állításaim tévedésen alapulnak s ezért, aki hive vagyok Bang elveinek, megnyugtató szíves felvilágosításokat a legnagyobb köszönettel tudomásul venném.

Azok a gazdatársaim, akik a tuberkulinozással járó áldozatokat meghozni nem akarják, amit a mai válságos viszonyok között nagyon is lehet érteni, tegyék legalább azt, hogy alapos vizsgálat után selejtezzenek, ami selejtezendő; istállóban éber figyelemmel kísérjék állataikat és amelynél köhögést, különösen köhécselést, vagy más gyanus jelt észrevesznek, távolítsák el azonnal a többtől.

Adjanak az állataiknak sok szabad friss levegőt és a szükséges mozgást. Már ez az egyszerű eljárás is védekezés, amely már korlátozza a gümőkór erősebb elterjedését.

Altdorffer Lipót.

A czikkirő ur hasznos szolgálatot tett az ügynek, amidőn saját gyakorlati tapasztalatai alapján felhívja gazdatársainak figyelmét a gümőkór nagy elterjedésére a szarvasmarha-állományokban, szintugy a baj feletti veszedelmes és az ellene való védekezés szükséges voltára. Remélhető, hogy ilyen és hasonló figyelmeztetések nem hangzanak el majd nyomtalanul, hanem hogy azok hatása alatt szélesebb körben, mint eddigélé indul meg majd a küzdelem a mezőgazdaságot évről-évre súlyosan károsító és az emberek egészségét is veszélyeztető betegség ellen.

A magam részéről évek óta hangoztatom a veszedelem nagyságát, reá utalván az ellene való védekezés módjaira is (l. 1898. évi 59. sz.), sajnos, mindeddig vajmi kevés eredménnyel. Pedig a baj folyton terjed s minél később fogunk hozzá a kiküszöböléséhez, annál nehezebben és annál nagyobb áldozatokkal értünk célra.

Teljesen egyetértek a czikkirő urral — erre már ismételten reá is utaltam (l. 1902. évi 55. sz.) — abban, hogy a tuberkulinozás végrehajtása megfelelő gondosságot és szakzszerűséget igényel, természetesen előfeltétele lévén a helyes eredménynek a tuberkulin kellő hatékonysága is.

Ez utóbbi illetőleg kívánatosnak jelentem, hogy a szert a külföldről való behozatal feltétlen betiltása mellett kizárólag kellő ellenőrzés alatt álló, illetőleg leghelyesebben állami intézet szolgáltatassa ki, mely a szert forgalomba hozatala előtt szarvasmarhákon hatására nézve előzőleg kipróbálja.

A tuberkulin diagnosztikai értéke ma már minden kétségen fölül áll. A valóban pozitív reakció határozottan bizonyítja az állat gümőkóros fertőzöttségét; a reakció elmaradásának nincsen ugyan ez a bizonyító ereje, de itt az állatnak megfelelően szabatos megvizsgálása szintén megóv a tévedéstől.

Önkényt érhető, hogy a tuberkulin-reakció elbírálásához megfelelő szakavatottság szükséges. Erre vonatkozólag azonban az elvek már eléggé megállapodottak. Én magam saját kísérletes vizsgálataim és gyakorlati tapasztalataim, valamint mások tapasztalatai alapján iparkodtam azokat lehetőleg szabatosan megjelölni és amennyiben az „Állatorvosi Belgyógyászat” című kézikönyv ma körülbelül minden állatorvos kezében van, megvan a mód arra, hogy a szakemberek ebben a tekintetben egységes alapon járjanak el.

Hogy a Bang-féle eljárás, kellő szigorúsággal végrehajtva, kitűnő eredményre vezet, még pedig a borjuk mesterséges itatása nélkül is, azt ma már igen sok gyakorlati tapasztalat kétséget kizáró módon igazolja. A Köztelek-ben annak idején (1904. évi 18-20. sz.) közöltem a mezőhegyesi állami ménésbirtokon követett eljárást és az ott elért szép eredményeket, Ujhelyi tanár pedig több gazdaságról ismertette eljárását és idevonatkozó tapasztalatait. (Lásd 1904. évi 28. és 1906. évi 36-37. sz.)

Ezek tanúsítják, hogy az eljárás a mi hazai viszonyaink között is jól bevál. Végrehajtása természetesen megfelelő erélyt, kitartást és bizonyos áldozatokat is kíván, ez utóbbiak azonban igazán elenyészően csekélyek az állatállomány vérszentségéből eredő nagy haszonhoz képest. Erről meggyőző tanubizonyítást tehetnek azok a gazdaságok, melyek állományaikból a betegséget kiküszöbölték. *Rovatvezető.*

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

283. kérdés. Fejőjuhászatra akarok áttérni. Raczkára, czigájára bocsássak-e friz kost, vagy hazai fésűre, hogy mielőbb jó fejőgyedeket s tűrhető gypjut kapjak? Hazai fésűsből igen jó anyagot szerezhethetnek be biztos helyről, míg raczkából, czigájából kevésbé. *A. D. gr.*

284. kérdés. Birtokom haszonbérlete legközelebb lejárván, a birtokkal szomszédos községek jobbmódu kigazdái ajánlatot tettek nekem, hogy a birtokot parcellázva bérbeveszik s miután a felajánlott bérösszeg kedvezőnek mondható, de különben is az egy komplexumban való bérbeadás a vidékünkön is mutatkozó rossz cseléd- és munkásviszonyok miatt nehézségekbe ütközhetik: a parcellákban való kibérlés ajánlatát elvből el kellett fogadnom. Az ilyen parcellás haszonbérleti rendszer előnyeit ujabban sokan hangoztatják, azonban az erre vonatkozó hírlapi közleményekben nem olvastam azokról a feltételekről, melyeket kikötni a bérbeadó érdekében szükségesnek mutatkozik. Nagyon le-

kötelezne a kednek, mint gazd szerződésb vagyone rde nösen, ho mányolás tessék? A ségének k viszony a vagy egys Gazdasági bérlet kell kívül, ho megtrágyá marha áll és trágya e volna-e ez zódésbe fe feltételek a bérbead

285. ké szerint mu X-Y meg kások töb ság előtt, de a mun zom-e me És ha ily meztagadh

286. ké volna szó, átlagban d tént, hogy áron átada mennyi k hogy a 75 érhetem e Rendelkez korpa áll.

287. ké tőgyen ké pedig egy borsónagy terjedő, ké nagyrészt a tehén te fejni, sőt szerint me eltart. A ban, midő csecsbimb megdaga teje ad e desen mu gyulás utó mint azelő romlik, ug ki többé t teheneime esetben pe dagadt a 6-8 napi a teje ké orvoslásá valamiképe rendeltér massziroza A tehene világos, tá

289. ké tenyésztés dik ki job pedig tisz berendezn lakkal ete többet jöv

kötelezne a tek. szerkesztőség, ha közölni sziveskednék, mi az, amit e tekintetben úgy jogi, mint gazdasági szempontból a haszonbérleti szerződésbe felveendőnek vél, hogy a bérbeadó vagyonérdekei esorbát ne szenvedjenek s különösen, hogy a bérbeadott birtok a kizsákmányolás és rablógazdaság ellen megvédelmeztesse? A bérlők kölcsönös egyetemleges felelősségének kikötésén felül minő legyen a társas viszony a bérlők között, formális szövetkezet vagy egyszerű magánjogi társaság (societas)? Gazdasági szempontból elégséges-e kikötni a bérlet kellő hosszúságú (15—20 évi) tartamán kívül, hogy a szántóföld pl. minden négy évben megtrágyáztassék, a birtokon bizonyos számú marha állandóan tartassék, szalma, takarmány és trágya eladása és elvitele megtiltassék? Vagy volna-e ezeken kívül egyéb kikötés is a szerződésbe felveendő? Általában nem is hasonló feltételek mellett aggodalom nélkül belemehe-e a bérbeadó a parcellázva való bérbeadásba?

B. J.

285. kérdés. Az 1898: II. törvények 8. §-a szerint munkaszerződés megkötése végett, mint X—Y megbízottja, intézője, megjelennek a munkások többségének lakhelyén illetékes előjáróság előtt, engem nem ismerő jegyző előtt, de a munkások valamennyien ismernek, tartozom-e meghatalmazást felmutatni a jegyzőnek? És ha ily meghatalmazással nem rendelkezem, megtagadhatja-e a szerződés felolvasását?

K. Bicske.

286. kérdés. Mangaliczasüldők feljavitásáról volna szó, amelyek jelenleg 57 kg.-ot nyomnak átlagban drbonként. Az eladásnál az alku úgy történt, hogy mihelyt elérik a 75 kg.-ot, egy bizonyos áron átadandók. Kérdés most már, 1000 kg.-ra mennyi keményítőértéket és fehérjét etessek, hogy a 75 kg. súlyt mielőbb elérjem s mikorra érhetem el anélkül, hogy a süldők elhizzanak? Rendelkezésemre burgonya, tengeridara és finom korpa áll.

B. B.

287. kérdés. Tehenészetemben a tehenek tőgyén kétféle betegség szokott előfordulni és pedig egyik esetben fenn a csecsbimbók között borsónagyságtól kezdve mogyorónagyságuig terjedő, kemény, fájdalmas csomók támadnak, nagyrészt az ellés után 7—10 napra. Ilyenkor a tehen természetesen nem hagyja magát jól fejni, sőt a borját is elrugja s a tej is rendszerint megapad nála kissé; a baj néha hetekig eltart. A másik nagyobb kárral járó baj azonban, midőn a tőgy negyed, sőt fele része is a csecsbimbóval együtt erősen fakeménységűre megdagad, mikor is a tehen alig 1—2 liter tejet ad csak. A daganat 3—4 nap múlva rendszeren mulni kezd, de a beteg tőgyrészből gyűlés után is sokkal kevesebb tejet ad a tehen, mint azelőtt, sőt gyakran a beteg rész el is romlik, úgy, hogy újból ellés után se választ ki többé tejet. Emiatt kell többnyire a legjobb teheneimet java korukban mustrálnom. Némely esetben pedig közvetlen ellés után oly kemény, dagadt a tőgy, hogy alig enged magát fejni s 6—8 napig, míg le nem lapped, nem jön meg a teje kellőképpen. Mit kellene tennem a bajok orvoslására, nem lehetne a bajok keletkezését valamiképpen megakadályozni? Az állatorvos rendeletére a tőgy gőzölését és vajjal való masszírozását végezem, de eredménytelenül. A tehenek jól vannak gondozva, az istálló világos, tágas, tisztán tartott.

F. L.

288. kérdés. Lehetne-e és ha igen, hol, belföldön tisztavérű *oxfordshire* fajta angol huskosokat kapni, esetleg ha belföldön nem volna tiszta vérbeli tenyészet, hol lehet ily kosokat külföldről beszerezni és tekintettel hön éghajlatunkra, hol legcélszerűbb ilyeneket vásárolni?

F. M.

289. kérdés. Hol szerezhetnék be valódi fajtenyésztésre alkalmas házinyulat és mi fizetődik ki jobban, husáért tenyésztési és nyulat vagy pedig tisztán a préméért? Továbbá, hogy kell berendezni olukat? Mit legcélszerűbb a nyulakkal etetni, hogy az csekély költséggel minél többet jövedelmezzen. Hol lehet a husát vagy

bőrét értékesíteni? Egy him hány anyának felel meg?

W. Gy.

290. kérdés. Mily takarmányadagolás megfelelő vemhes koczánál és malacoknál? Rendelkezésemre áll burgonya és tengeri. Burgonyakészletem csekély, azonban tengerivel el vagyok látva kellőképpen. Korpa vételét kikerülni óhajtom.

M.

291. kérdés. A tavasszal ezélem volna luczernást létesíteni, vetőmagom szükében lévén, védnövény nélkül szeretném a luczernamagot elvetni nem lenne ez ártalmas a kikélt luczernára nézve? Jó minőségű humózus közép-kötött agyagtalajom van, mely tavaly ugar volt, a tavasszal egyszer mélyen alászántva vetném el a luczernát, megjegyzendő, hogy őszszel szántva nem lett, melyik időszak volna erre a legalkalmasabb? A jelenlegi időjárás mellett április közepe előtt semmiesetre sem tudnám elvetni. Nem lesz ez késő?

Szándékom továbbá rétet is létesíteni, melyet, folyó partján lévén, csörgedeztetésre szeretnék berendezni, melyik volna ennek legjobb módja és a legolesőbb is közép-kötött jó minőségű agyagtalajon? Milyen fűkeverékek volnának erre a legalkalmasabbak és mily arányban? Ezt is védnövény nélkül szeretném elvetni; nem késő ennek elvetésére az április hó utolsó szaka?

R. S.

292. kérdés. Hol lenne megtekinthető egy oly öntözömi, amelyről mint kinektári telepen alkalmazotról a „Köztelek“ e hó 13-iki száma ad hírt „Vegyesek“ rovatában.

K. M.

293. kérdés. A dohány alá a földet nem vagyok képes elég jól istállótrágyával előkészíteni. Kérdem, hogy milyen mütrágyát érdemes 20 kat. hold dohányföldemre előnyösen felhasználni és mennyi szükséges abból, hogy a mostani alacsony dohányárak mellett is jövedelmező legyen?

G. M.

294. kérdés. Szeradella-herét (*Ornithopus sativus*) érdemes-e kötött talajba tavaszi árpába vetni, hogy őszszel kaszálható vagy legalább is legeltethető legyen? És okoz-e dobkört?

K. B.

295. kérdés. Gazdaságomban 10 kat. hold babot akarok vetni. Talaj közepes minőségű homók. Kérdem, milyen fajta babot szerezsek be, mely a talaj minőségének leginkább megfelel; s mennyit vessek kat. holdankint? Esetleg hol szerezhetném azt be legjutányosabban?

B. E.

296. kérdés. Egy 15 holdas gözekével 35 cm. mélyre felszántott táblát, melyben 1906-ban buzavetés volt, szándékozom az idén luczernával bevetni. Az illető tábla jól kifagyott és porhanyós. Szomszédom nem tanácsolja e táblában luczernát vetni, sőt azt állítja, hogy gözkezesztásban a szándékolt heretevésem nem fog sikerülni. Kérdem tehát, hogy szabad-e vagy nem gözkezesztásban luczernát elvetni és ha nem, mi okból nem.

L. A.

Feleletek.

Fejős juhászat berendezése. (Felelet a 283. sz. kérdésre.) Ha kérdéstevő hazai fésűs néven közönséges „bürgét“ ért, már t. i. a német vándorjuhászok utján az Alföldön is elterjesztett délnémet parlagi juhót, vagy ilyen anyaggal létesült merinó-mesztizet, akkor friz kos használatával nemcsak a tejelőképeséget, hanem a gyapjumínőséget is javíthatja. Hasonlóan áll a baranyai u. n. raczkára nézve, mely tulajdonképpen szintén délnémet eredetű parlagi birka-termet, melynek gyapja harisnyakötésre alkalmas.

Romániában ugyan nagyban keresztezik az oitani czigáját friz kosokkal, de annak a gyapju-termelésre tekintettel csak akkor ígérkezik kellő eredménye, hogyha nem posztógyapju jellegű czigája az alany, amely irányban nálunk tenyésztik, hanem czigája-raczká keresztezés (u. n. stogos), mely friz vérrel keresztezve durva „crossbred“ jellegű gyapjut szolgáltat. Legalkalmasabbnak tartom azonban a friz juhval való

keresztezésre az u. n. oláh raczkát és a mező-ségi raczkajuhot.

R. dr.

Részletbérlet. (Felelet a 284. számú kérdésre.) Ha nagyobb birtok részletbérletnek kisebb parcellákban bérbeadatik, ugyanazon feltételek érvényesek ugyan, mint a birtokbérletnél, mindazonáltal itt nagyobb óvatosságra van szükség, különösen abban az esetben, ha a részletbérlet elegendő vagyonnal nem rendelkezik, mivel így rossz évek esetén a haszonbérlet a rendes időben megfizetni nem képesek, számos ily bérlőnek a bérletből való időelőtti elmozdítása pedig veszéllyel járhat, mint azt különösen Irhonban tapasztalták, ahol a részletbérlet nagyon elterjedt.

Az tehát az első kérdés, hogy az illető bérlők megbízható szolid jellemű és vagyonos gazdák-e és hogy a szerződésbeli összes kötelesek pontos betartására egyetemleges jóállást elvállalnak-e és biztosítékul összes vagyonukat lekötik-e?

További kérdés, hogy mi történik azon részletekkel, melyek bérlője kötelezettségének eleget nem tesz, hogy ezeket a részleteket a birtokos bárkinék kiadhatja-e vagy ez a jog a többi részletbérletet illesse, mely utóbbi módot, tekintettel az egyetemleges jóállásra, a helyesebb, azonban azon megszorítással, hogy ehhez a birtokos beleegyezése is fentartassék.

Pontos továbbá a bérlet tartamának a kérdése, mi tekintetben figyelembe veendő különösen az a körülmény, hogy a részletbérlet gazdátársait a részletbérlethez mérten berendezik és ezen okból később a részletbérlettel elállani sem hajlandók, sőt volt eset rá, hogy ilyen részletbérlet karhatalommal sem voltak kimozdíthatók, minélfogva ezen rendszer alkalmazása csak azon esetre ajánlható, ha a birtokosnak nincs szándéka birtokát a bérlet letelte után visszavenni. Angliában ezt a kérdést úgy oldották meg, hogy a részletek csak korlátolt időre, pl. 6, 8—10 évre adatnak bére, a bérlőknek azonban a bérlet leteltekor az előbérleti jogot biztosítják olyformán, hogy az eddigi szerződés további 6, 8—10 évre érvényben marad ugyan, csupán a haszonbér nagysága az esetleg megváltozott konjunkturákra való tekintettel módosíthatik.

Ezen *prolongatív bérleti rendszer* alkalmazása a fenforgó esetben is a legajánlatosabbnak látszik.

A birtok fentartására vonatkozó és a többi feltételek megállapításához a birtok helyi viszonyainak az ismerete szükséges és hogy ez irányban minő kikötések teendők és tehetők, ez iránt részletes tájékozást nyújt „Jószágberendezés és kezeléstan“ című művem (400—423. oldal).

Hensch Árpád.

Szerződés felolvasásának megtagadása. (Felelet a 285. sz. kérdésre.) A munkások közül, kiket a jegyző ismer, kettő igazolja intéző ur személyazonosságát. De még azon esetben sem tagadhatja meg a jegyző a szerződés felolvasását, ha meghatalmazás nincsen, vagy a személyazonosság nem igazolatik, mert a jegyzőnek csak azon tényt kell igazolnia, hogy a szerződés szövegét megmagyarázta s esetleg előtte iratott alá a szerződés.

A jegyzőt sem a szerződés tartalmaért, sem az azt aláírók személyazonosságáért jogi felelősség nem terheli s így a megtagadás nem egyéb tulkapásnál.

Hollady Nándor.

Mangaliczasüldők feljavitása. (Felelet a 286. sz. kérdésre.) Bár a szóban forgó süldők bizonyára már esztendősek s növekedésük javán tul vannak, mégis azt ajánljuk, hogy etessen velük 1000 kg. élősulyra legalább is 2 kg. fehérjét s 25 kg. keményítőértéket. Miután a süldők most átlag 57 kg. súlyúak, a következő adagolás felelne meg nekik fejenként s naponta: 2 kg. burgonya, 0.5 kg. finom buzakorpa s 1 kg. tengeridara tartalmaz 2.054 kg. szárazanyagot, 0.123 kg. fehérjét s 1.435 kg. keményítőértéket, vagy 1000 kg. élősulyra átszámítva 36.0 kg. szárazanyagot, 2.16 kg. fehérjét s 25.1 kg. keményítőértéket. Hogy ily táplálás mellett

mennyi idő alatt érhetik el a szóbanforgó stüddök a 75 kg. elősúlyt, bajos megmondani, de miután kőbányai tapasztalat szerint mintegy $3\frac{1}{2}$ — $3\frac{3}{4}$ kg. keményítőérték kell a mangaliczasértésnek 1 kg. sulygyarapodáshoz, 44—47 napot irányozunk elő, bár nem lehetetlen, hogy kevesebb idő is elegendő hozzá.

Cselkó István.

Tőgygyuladás. (Felelet a 287. sz. kérdésre.) A tehének tőgyén, a bimbók között, a szülés után 7—10 nap múlva keletkező borsó- egészen mogorónagsága, kemény fájdalmas csomók lényege a leírásból egészen határozottan nem állapítható meg, de nem lehetetlen, hogy azok apró tályogok, melyek felfakadnak s ha a kis kerekalakú seben keresztül tartalmuk kiürült, gyógyulnak. Ha a csomók valóban tályogoknak bizonyulnának, akkor ajánlatos a tőgyet a szülés után tiszta kézzel langyos szappanos vízzel lemosni s azután tiszta vízzel, vagy helyesebben $4\frac{0}{10}$ -os bórvízzel leöblíteni és tiszta ruhával letörölni. A tályogok feltörése után a gennyedő sebek hasonlóképpen bórvízzel mosogatandók, de az orvoslást végezze egyén, mielőtt más egészséges tehen tőgyéhez nyulna, újból mossa meg a kezét.

A tehének egyik vagy másik tőgygyógyulási beszüntése, fájdalmassága és az a körülmény, hogy némelykor az illető tőgygyógyulásban a tejképződés mindenkorra megszűnik, a tőgy gyuladással állapottára enged következtetni.

Az ilyen tőgygyuladást okozó gennyedési baktériumok a bimbócsatornán keresztül hatolnak a tőgy belsejébe és lehetséges, hogy a bimbók tövében lévő tályogokkal van a betegség összefüggésben, olyan módon, hogy az apró tályogokból kiürülő és a fejű egyén kezére jutó fertőző anyag a fejűs közben a bimbócsatornába jut és azután a tőgy állományában gyuladást indít meg. A betegség azonban átjutható úgy is, ha a fejűs egyén a tőgygyuladásban szenvedő tehen fejébe után kezének gondos megmosása nélkül egészséges tehen tőgyéhez nyul.

A betegség terjedésének megakadályozása czéljából a beteg teheneket az egészségesektől elkülöníteni és fejüket külön egyénre kell bízni, aki egyben a beteg teheneket ápolja, tőgyüket orvosolja és egészséges tehenekkel nem bánik, vagy legalább is azokat nem feji. Kevesebb ajánlható a beteg és az egészséges tehenek fejését egy és ugyanazon emberre bízni, ha mindjárt a beteg teheneket az egészségesek kifejezése után is feji és azután a kezét meg is mossa. A beteg tehenek teje a borjúnak nem adható és közfogyasztásra sem bocsájtható, a tőgy orvoslása pedig a gyakori kifejesen (naponta 4—5-ször) kívül az illető tőgygyógyulást kiöblítésében áll. Az öblítés katheret segítségével történik olyan módon, hogy a megtisztított és $5\frac{0}{10}$ -os karbololdathal 10 percig áztatott, majd pedig főtt vízzel leöblített katheret a kifejes után a beteg tőgygyógyulási bimbócsatornába toljuk és azon keresztül fél liter $4\frac{0}{10}$ -os bóroladatot öntünk irrigator vagy fecskendő segítségével a katheret eltávolítása után a tőgygyógyulást alulról fölfelé masszáljuk s végül a bórvízet kifejjük. A tőgy a gyógyulás befejeződéséig naponta egyszer öblítendő.

P. B. dr.

Oxfordshire fajta husjuhok beszerzése. (Felelet a 288. sz. kérdésre.) A belföldön — legalább tudtommal — tisztavérű oxfordshire fajta husjuhtenyésztés nincs. Ellenben Németországban van néhány nagyobb hírű tenyésztő: nevezetesen: az oldenburgi nagyhercegségben a Meiners Henriké Wartfeldenben, u. p. Grossensiehl és a Lübben Sürwürdenben. Mint jobbnévű oxfordshire tenyésztők említhetők még Rohde H. Kurtwitszen (Szilézia), Hauswaldt Frigyes Rosenhagenben Dassov mellett (Mecklenburg), Schopper Alfréd Henrik, Neuhausban (Mecklenburg), Lessmann Tivadar Gross-Mahnernben (Hannover), Grove Hermann Schmalseben (Szilézia), Dörries Károly Löberitzben (Szászország), Brauer A. Hohenhausenben (Ny. Poroszország), Schäffer B. Janushausen stb. Ausz-

triában jobbhírű nyáj a gróf Herberstein Józsefé Libochowitzben, végül Angolországban a legkiválóbb nyáj a Treadwell Jánosé Upperwinchedonban Aylesbury mellett; jó a Howard Károlyé is Biddenhamban, végül a Howard Jakabé Claphamparkban, Bedford mellett.

Házinyultenyésztés. (Felelet a 289. sz. kérdésre.) Bármilyenféle tisztavérű házinyulfajta beszererézhető a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

A házinyultenyésztésnél azon fajták fizetik ki a legjobban magukat, amelyek nemcsak hus-, hanem szőrmenyulak is, mint pl. a vadnyul-szinű belga óriás és a kék óriás (másként bécsi kék). Ezen nyulfajták közül az előbbi Esler Oszkár urnál I. Avar-utca 6., az utóbbi Hajós Emil urnál Sodró-pta, u. p. Szentmártonkátá (Pestm.) is beszererézhető.

A házinyulak elhelyezésére nézve a legjobban megfelel a ketrec-rendszer, ahol minden egyes nyul egy-egy külön fából készült ketrecben van elhelyezve. Ilyen nyulketreczek kaphatók a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél V., Alkotmány-u. 31. Gazdasági szempontból ezen ketreczből elegendő egy darabot beszerezni, mivel annak mintájára azután az házilag is előállítható.

A nyulak takarmányát a legelősebben úgy fedezhetjük — természetesen kisebb tenyésztéseknél — ha a háztartás körül előforduló hulladékok (zöldség, kenyér, ocsu stb.) használjuk fel erre a czélra.

A házinyul husát és gereznáját a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél Budapest, V., Alkotmány-utca 31. lehet értékesíteni.

Egy bakra 10—12 anyát számíthatunk.

B. E.

Malaczkok s hasas koczák takarmányozása. (Felelet a 290. sz. kérdésre.) Miután elértük a tavaszt s nem sokára lesz zöldtakarmány, azt ajánljuk, hogy eressze ki mindkét rendbeli sertését minél előbb a legelőre, vagy etessen velük zöldtakarmányt, mert a burgonya s tengeri egymaga legfeljebb csak a koczákat elégítheti ki, de nem a malaczkokat is. Amerikában sokat kísérleteztek a malaczkok táplálásával, mert az Egyesült-Államok jó részének fő veteménye a tengeri, de ezek a kísérletek mind azt mutatták, hogy a tengeriben kevesebb a fehérje, semhogy a gyorsan fejlődő malaczkot kielégíthetné, minél fogva a kizárólag csak azzal táplált malaczkok elmaradnak azokhoz képest, melyek fehérjében gazdagabb takarmányt is kapnak; miután pedig a burgonyában még kevesebb a fehérje, nem jó kiegészítője a burgonya a tengerinek. A körülbelül 100 kg. súlyú vemhes yorkshire koczák beírni naponta $1\frac{1}{4}$ kg. tengerivel s polyvával ad libitum, a kisebb számot a vemhesség első, a nagyobb a második felére vonatkoztatva, ha pedig burgonyát is kapnak a koczák, akkor úgy számíthatunk, hogy 4—5 kg. burgonya 1 kg. tengerit képes pótolni; azonban tekintve a burgonyának majdnem fehérjementességét, a tengerinek csak részét tanácsos vele helyettesíteni. A malaczkok tápszükségletéről nem közölhetünk számbeli adatokat, mert a malaczkoknak nem ismerjük sem korát, sem hozzávetőleges súlyát, de ezekről az állatokról még inkább áll az, hogy a burgonya rossz kiegészítője a tengerinek. Miután mindkét takarmányban igen kevés a méz, azt okvetlenül pótolni kell, ha csak a szabadba nem járnak a koczák és malaczkok. Ha a sertésekkel már zöldtakarmányt lehet etetni, akkor a tengerietetés majdnem teljesen beszűnethető, mert a fiatal here s luczerna rendszerint kielégíti a hasas koczát s többnyire az idősebb malaczkot is.

Cselkó István.

Luczernavetés. (Felelet a 291. sz. kérdésre.) 1. A luczernának védőnövény nélküli vetését igen sok gazdaságban a legjobb eredménnyel alkalmazzák és a vetés ezen módja évről-évre terjed. A siker egyik feltételét mindenesetre az képezi, hogy a rögmentes, porhanyó földbe korán tavasszal vessük el a luczernát, kat-

holdanként 13—15 kg.-ot számítva; sőt ha a fáradságot nem sajnáljuk, akkor használjuk a keresztvetést, vagyis a vetőmagot kétfelé osztva felét vessük el a tábla hosszába, felét erre keresztirányban. Szó sincs róla, az őszi szántás hiánya eléggé baj, de ha a föld természetből fogva elegendő omlós, akkor a tavaszi szántással s kellő fogasolással is jó vetőágyat biztosíthatunk, bár ez a vetés megkésését vonhatja maga után. Az idej időjárás tekintve, a védőnövény nélküli luczernavetés április hó derekig aggály nélkül végezhető.

2. A rétöntözés czéljából legjobb az országos magy. kir. növénytermesztési kísérleti állomás aradi kirendeltségéhez fordulni, amely speciálisan ilyen kérdésekben áll a gazdák rendelkezésére.

K. K.

Községi öntözőművek. (Felelet a 292. sz. kérdésre.) A kérdéses kerti öntözők még nincsenek létesítve, csakis mint eszme van ez felvetve és a megoldás kerestetik a telepés községeknel, első sorban Gyula város területén indultak meg a tárgyalások, de eredményre még nem vezettek.

K.

Dohány műtrágyázása. (Felelet a 293. sz. kérdésre.) A dohány műtrágyázása nem jár mindig a kellő sikerrel, mert nem egy esetben a termés mennyiségét alig fokozza s inkább csak a minőségre hat javítólag, mely körülmény a beváltásnál nem részesül mindig a kellő elismerésben és méltánylásban. A lehető olcsóság szempontjából a $40\frac{0}{10}$ -os kálisót s a $16\frac{0}{10}$ -os szuperfoszfátot lehetne használni, melylyel magam is jó eredményeket értem el. A $40\frac{0}{10}$ -os kálisót most tavasszal minél korábban kell kiszórni, lehetőleg a szántást megelőzőleg, vagy ha utóbbi most nem lehetséges, kiszórás után jól befogasolandó a későbbi leszántás idejéig. Kat. holdanként 100 kg. szükséges. A $16\frac{0}{10}$ -os szuperfoszfátból kat. holdanként 100 kg. szórandó ki a dohányföld megszántása előtt. A kétféle trágyát össze lehet keverni s egyszerre kiszórni. A szuperfoszfátot a dohányt követő buza is hasznát fogja venni.

K. K.

Szeradellavetés. (Felelet a 294. sz. kérdésre.) A szeradella elsősorban is a homoktalaj növénye és kötött talajokra nem való. De ettől eltekintve, termesztése hazánkban a lehető legbizonytalanabb, mert kellő fejlődésére — mint egy éves növény — sokkal több csapadékot s enyhébb nyarat kíván. Az országos növénytermelési kísérleti állomás több éven át végzett hazánk különböző vidékein termesztési kísérleteket a szeradellával, de az eredmények mind kedvezőtlenek voltak. Magam is több éven át foglalkoztam kísérleti termesztésével homoktalajon, de az eredmények nem voltak kielégítőek. Mint egy éves növényt vetetjük tisztán egymagában főterményül, zabosbükönnyhöz hasonlóan korán tavasszal. Kedvező időjárás esetén (elegendő csapadék, lassan felmelegedő tavasz) így még a legbiztosabb eredményt nyerjük. A vetés másik módja abban áll, hogy vagy őszi rozsrá szórjuk tavasszal, vagy tavaszi kalászos védőnövényvel vetjük. Ez esetben a védőnövény lekerülte után (magas tarlóval vágva) annyira meg kellene erősödni, hogy ősszel jó kaszálót szolgáltatson. Utóbbi eset klímánk alatt, sajnos, nem következik be s a gyom jóformán kiüli a szeradellát.

K. K.

Babvetés. (Felelet a 295. sz. kérdésre.) Nagybani szántóföldi termesztésre, tiszta vetésre csakis az u. n. bokros vagy gyalogpaszuly termesztése indokolt. Homoktalajon az „etampesi korai” és a „gyöngypaszulyal” értem el legjobb eredményeket, megjegyezvén, hogy az etampesi a szárazságnak jobban ellentáll, mint a gyöngypaszuly. Mindkettő bokrosabb; gömbölyded, apróbb szemű, finom héjú, tisztaszemű paszulyféleség, melyet a fogyasztóközönség igen kedvel.

A vetést legegyszerűbb sorvetőgéppel végeztetni, 35—40 cm. sortávolságban, kat. holdanként 80—90 liter vetőmag felhasználásával. Tudtommal Teleki Arvéd gróf is foglalkozik a

törpe (g s így ott ügyében. intőzőség Luczerna 296. sz. vei 35 c áttagyott Minder zőtlen ta vetett he sorban is lóhere, f egy izbe tett föld taltam az de frisse földbe k talaj utó ami a ló leli okát. fejlődése távolról. Ebből a tan lehet elegendő ezt a luc küzdelem a gyakon azonban. vételével vetni. A mélyen le lajavitó a talaj fe lembe. E gyökérre vény ter már ezen hanem lyitést, h mig más sőt a ter termésük kapesolat Másrés szántás látszólag összetöm fiatal luc ellenben pálás fol

A Mag

Tegnap Gazdák OMGE-n grófnak an tása, an nagygyá, les éppor megújho feltámad kezele. Le kat, első azt a me nek anna Erről hogy új oka, hog nemrégib vagy ros ságból es kezetre, a az a hif működés vásárcsar ket, hog bizottsá a közlel ler vásá se jutott bizottságt szövetkez melyek

törpe (gyalog) paszulyfeleségek termesztésével s így ott lehetne kérdést intézni a vetőmag ügyében. Czim: Teleki Arvéd gróf drassói urad. intézősége, u. p. Koneza. K. K.

Luczernavetés mélyített földbe. (Felelet a 296. sz. kérdésre.) A kérdés az, hogy gözekével 35 cm. mélyre felszántott és a télen át jól átfagyott és porhanyós földbe lehet-e luczernát sikerrel vetni.

Mindenekelőtt megjegyzem, hogy ama kedvezőtlen tapasztalatok, melyeket a mélyített földbe vetett hereféléknél nem ritkán észleltek, első sorban is a szorosan vett löherefélékre (vörös löhere, fehérhere, biborhere) áll. Ezeknél nem egy ízben magam is tapasztaltam, hogy mélyített földben fejlődésük gyenge volt. Ezt tapasztaltam azonban akkor is, ha nem is mélyített, de frissen szántott, kellően le nem ülepedett földbe került a vetés. Vagyis a löherefélék, a talaj utólagos erős leülepedését nem tűrik, ami a löherefélék sajátos gyökérfejlődésében leli okát. A luczerna azonban, melynek gyökérfejlődése egészen más jellegű, e tekintetben távolról sem oly kényes, mint a löherefélék. Ebből a szempontból tehát luczernát nyugodtan lehetne az ősszel mélyített s a tavaszig elegendően leülepedett földbe vetni és hogy ezt a luczerna — különösen a szárazság elleni küzdelemben — nem egy ízben meghálálta, azt a gyakorlati tapasztalatok is igazolják. Kérdés azonban, hogy más szempontok figyelembevételével, helyes-e a luczernát mélyített földbe vetni. A luczernának rendkívül erős s a földbe mélyen lehatoló gyökérzete, már mint ilyen, a talajjavító talajlazító növények sorába tartozik, nem a talaj felső, hanem alsóbb rétegeit véve figyelembe. Eszerint a mélyített földbe inkább — gyökérrendszerénél fogva — éltetlenebb növény termesztése indokoltabb, mely a mélyítést már ezen oknál fogva is nemcsak meghálálja, hanem megkivánja. Vagyis a luczerna a mélyítést, ha meghálálja is, de nem kívánja meg, míg más növények (így különösen a répapfélék, sőt a tengeri is) egyenesen megkivánják, mert termésük nagysága s biztonsága ezzel szoros kapcsolatban áll.

Másrészt ne feledjük el, hogy a mélyítő szántással fellazított nyersebb föld a téli fagy látszólagos porhanyósága daczára is könnyen összetömődik, eső után összezáródik, ami a fiatal luczerna fejlődésére hátrányosan hathat, ellenben a kapásnövényeknél — az ismételt kapálás folytán — kevésbé veszedelmes.

K. K.

A Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete.

Tegnap tartotta utolsó közgyűlését a Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete, az OMGE-nek és boldog emlékü Károlyi Sándor grófnak ez a nagyra hivatott szövetkezeti alkotása, amely azonban mégse fejlődhetett oly nagygyá, mint kellett volna. Az utolsó közgyűlés éppen nem volt kimulás, hanem ellenkezőleg megújulás. A Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete feltámad mint Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete. Lerázta a működését akadályozó béklyókat, első sorban is visszaadta a székesfővárosnak azt a megbízást, melyet mint hatósági közvetítőnek annak idején a főváros neki adott.

Erről a körülményről már megemlékeztünk, hogy újból felelőnk, annak kizárólag az az oka, hogy a főváros közlelmzési bizottságának nemrégiben tartott ülésén egyik bizottsági tag vagy rosszakaratból, vagy pedig tájékozatlanságból egy csomó hamis vádat kent a szövetkezetre, amelyek kapcsán az egész sajtót bejárta az a hír, hogy a szövetkezet végleg beszünteti működését. Sietünk e helyütt is megnyugtani a vásárcsarnok-szövetkezet sorsa iránt érdeklődőket, hogy ez nem igaz. Tudta ezt jól az említett bizottsági ülésen résztvevő Melly Béla tanácsos, a közlelmzési ügyosztály vezetője, tudta Ziegler vásárcsarnoki igazgató is, de azért egyiknek se jutott eszébe erélyesen megegyeztetni az illető bizottsági tag vádjait, holott ők nem csupán a szövetkezet azon elhatározásának indokait ismerik, melyek a hatósági közvetítői tisztségről való

lemondásra készítették, hanem a szövetkezet közhasznú működésének részleteit is. A főváros közlelmzésének ez a szövetkezet mindvégig csak hasznára volt. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint a főváros közlelmzési ügyosztálya egykori vezetőjének, Mataska Alajosnak a szövetkezet iránt tanúsított jóakarata. Ő alatta nem bénítottak ezerféle akadékoskodással a szövetkezet működését, sőt bérlelendéssel és más egyéb kedvezéssel elősegítették azt, ami természetesen egyformán hasznára volt a fogyasztónak és termelőnek.

Azóta természetesen megváltozott a főváros közlelmzési politikája. (Minden élelmiszert kétszerte drágább is lett azóta, anélkül azonban, hogy a termelő hasznát látná.) Mataska távozásával kezdődtek a vásárcsarnok-szövetkezet mostoha napjai. Lépten-nyomon ellenséges hangulatra talált azok körében, akik a főváros közlelmzési politikáját irányítják. A szövetkezet több ízben fordult a fővároshoz, hogy a vásárcsarnoki szabályrendeletet módosítsák, mert az a mai formájában sem a termelőnek, sem a fogyasztónak nincs hasznára. Beadványai ma is elintézetlenül hevernek, pedig talán amennyit megérdemelt volna ez a szövetkezet, amely legkevésbé a főváros fogyasztó közönségének neheztelését vívta ki, hogy válasza méltassák.

Indokolt volt tehát nagyon is, hogy a szövetkezet lerázza a hatósági közvetítői tisztség terheit magáról. Azon az új ösvényen, amelyre most lépett, sokkal szebb sikerekre van kilátása s bizonyára, többet fog használni az eddiginél is a főváros közlelmzésének.

A tegnapi közgyűlés, melyen Szilassy Zoltán orsz. képviselő elnököl, jóváhagyta a szövetkezetnek mult üzletéről szóló jelentését, mely a nehézségek daczára is sikerekről számol be. Az évi forgalom ismét emelkedett, ma már meghaladja a 2 és fél milliót. Jóváhagyták a mult évi zárszámadásokat, a jövő évi költségvetést, amelyen máris erősen meglátszik a változott körülményekből származó költségcsökkentés.

A közgyűlés legtöbb idejét az alapszabály-módosítás foglalta le, a módosításokra a szövetkezetnek a fentebb említett változások folytán volt szüksége. Az alapszabályokat minden részletében, alaposan megvitatták, így mi sem áll a szövetkezetnek utjában, hogy az esztendő második felében, amikor lejár a fővárossal kötött szerződésének felmondási határideje, mint a Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete újult erővel ne szerezzen az eddiginél nagyobb sikereket a mezőgazdasági termékek, főleg élelmiszerek értékesítése terén. Cs. Ö.

Selyemiparunk.

Ma már mindenki tudja Magyarországon, hogy egy kivételes kaliberű emberbarátnak közel három évtizeden keresztül folytatott kitartó és akadályt nem ismerő fáradozásának sikerült Magyarországon a selyemhernyó tenyésztését egészséges alapon oly fokra fejleszteni, hogy annak életképességében, fenmaradásában és további fejlődésében bízhatunk.

Erről tesz tanuságot a selyemtenyésztés 1906-ik évi lefolyásáról szóló jelentés is, mely néhány év óta több kiadásban jelenik meg, melyek mindegyikében az egész országra vonatkozó jelentés mellett egy-egy megye viszonyai vannak a legskrupulózusabb teljességgel tárgyalva.

Előtte fekszik az 1906-ik évi jelentésnek bácsbokodgyármegyei kiadása és bár Bezerédj Pál ezeket a jelentéseket ezer és ezer példányban eljuttatta mindazokhoz, kikről csak legtávolabbról is feltehető, hogy az ügy iránt érdeklődnek vagy érdekelhetők, mindazonáltal nem tartom feleslegesnek, hogy a „Köztelek” számban és sulyban tekintélyes közönsége előtt szóvá tegyem e jelentést azért, hogy ahhoz néhány észrevételt és megjegyzést fűzhessek.

Csak röviden érintem azt a táblázatot, amely 27 évi konzekvens munkálkodásának az eredménye. Az első év: 1880 1058 termelővel indult meg, kik kerekszám 10,000 kg. selyemgubót termeltek. Azóta a legnagyobb számbeli eredmény az 1905-ik évben értett el, midőn a termelők száma 109 ezerre, a termelt gubók mennyisége közel 2 millió kg.-ra emelkedett. A

tenyésztők száma százszorosra, a termelt gubó mennyisége kétszázszorosra emelkedett és a kereset, melyre a termelők, valamint a fonókákban és rektárakban alkalmazott munkások szert tettek, több mint 5 millió koronát ért el. A jelentésnek Darányi Ignác földmivelésügyi miniszterhez intézett bevezető és összefoglaló részéből ki kell emelnem, hogy az elért szép eredmények és a várható további nagy fejlődés két igen fontos tényezőn alapulnak, mely mindkettő a selyemtenyésztési szolgálat legfontosabb ágazatait képezi és a vezetőség részéről folytonos és állandó gondozásban és tökéletesítésben részesül.

Ez a két tényező: a tenyésztőknek egészséges, a lehetőségig tökéletes minőségű selyembogárpétével való ellátása, a másik tényező pedig a tenyésztőknek szakszerű kitanítása és nevelése.

Hogy a selyembogárpétének egészséges és kifogástalan minőségben való előállítása minő gondot, mennyi tudományon és gyakorlaton alapuló körülmények, minő nagy és kitünően iskolázott és szervezett apparátust igényel emberekben és berendezésekben, arra ezuttal nem terjeszkedem ki, hanem csak konstátálom azt, hogy a mi selyemtenyésztésünk ebben az irányban a századok óta meggyökerezett és magasra fejlődött selyemiparral bíró államok hasonló berendezéseivel minden tekintetben kiállja a versenyt.

A selyemipar okszerű üzéséhez és sikeréhez megkivántató szakismeretek terjesztésében is megtörtént mindaz, amit észszerűség és az ügy iránt való lelkesedés ez irányban kieszelhetett. A magyarországi tenyésztők az ország minden nyelvén szerkesztett utmutatásokkal, részletes utasításokkal, idevágó közleményeket tartalmazó naptárakkal stb. láttatnak el, a tenyésztés egész időszakát alatt ellenőrző és oktató közegek keresik fel több mint 5000 községben és ehhez a sokoldalú tevékenységhez újabbban egy szerencsésen megválasztott új intézmény járult, t. i. a vetített képekkel kísért nyilvános előadások tartása, melyek a mult évben már annyira fejlődtek, hogy 46, e szakbeli előadásokra kiképezett egyén 1136 községben tarthatott előadást, melyeken több mint 150 ezer ember vett részt.

Röviden érintetem a selyemtenyésztési ipar állandósításának, sikerének és fejlődésképeségének két igen fontos alapföltételét, melynek megvalósítása a selyemtenyésztési intézetnek hatáskörébe esett, hatalmában állt és melyek mindkettőjének az ország teljes elismerését kiérdemlő módon meg is felelt.

De az ipar fejlődésének van még egy harmadik alapföltétele, mondjuk létfeltétele, melynek megteremtése nem áll a selyemtenyésztési intézet, nem áll a lelkes vezető hatalmában és ez a selyemhernyók táplálásához szükséges szederfalombnak tömeges előállítására.

Bezerédj Pál több mint egy negyedszázad óta hivatkozva a legszegényebb néposztályból kikerülő selyemtenyésztők érdekeire, sok ezernyi levélben, hivatalos és nem hivatalos megkeresésben, felhívásban és köriratban, jelentésekben, egyszóval megszámlálhatlan módon és alkalakkal aposztrofálta közigazgatásunk minden rendű és rangú közegeit, szől szívükhöz és eszükhöz egyaránt, hogy a meglévő szederfákat a tenyésztők számára védelmükbe vegyék és a közutakon ujakat minél nagyobb számban ültetessenek. De nemcsak agitációra szoritkozott, hanem az intézet több mint 50 ezer liter szederfagubót, 78 millió 2—3 éves szederfacsemetét és 1.275,000 azonnali kiültetésre alkalmas szederfát osztott ki. Ha ennek a roppant tömegnek csak egy töredéke jutott volna jóakaró és kötelességtudó kezekbe, akkor ma már selyemiparunk létfeltétele, a szederfalombnak bő mennyiségben való előteremtése nem volna kérdés tárgya.

A mai szederfaállomány, mely több mint 100,000 családnak kerekszám 3 millió korona keresetet nyújtott, mindössze 6—7 százezer db.

Ha nem számítva a szederfamatagot, a kiosztott több mint 79 milliónyi csemetének és fának csak egy, mond egy százaléka lett volna termőfűv, akkor ma már gubótermelésünk megkét-szereződött volna.

De nemcsak arról van szó, hogy a termelés fokozására megkívántató szederfamennyiség nem akar létesülni, hanem arról is, hogy a termelés már mai állapotában is érzékenyen szenved a szederfahiány miatt. A mi tenyésztőink átlag egynegyedét sem termelhetik annak a gubó-mennyiségnek, mely Francia- és Olaszországban egy-egy tenyésztőre esik és pedig egyszerűen azért, mert hogy egy triviális hasonlattal éljek: több az eszkimó, mint a foka. Az a 100 ezer család, mely most átlag 30 koronát keres, ennek négy- és ötszörösét kereshetné meg a tenyésztési időszak rövid tartama alatt, ha elegendő szederfalombhoz jutna. Hogy nem tuzok, midőn azt mondom, hogy már a tenyésztés is tényleg szenved a szederfahiány súlyos hátránya alatt, annak igazolására elegendőnek tartom felemlíteni azt, hogy Bács-Bodrog vármegyében, tehát ott, ahol a selyemhernyó tenyésztése már a legrégebb, legnépszerűbb és ugyászólván általánosan meghonosodottnak mondható, a hivatalos adatok szerint 14 olyan község van, melynek tenyésztői más községekhez részben távoleső határaiból kénytelenek a szederfalombot beszerezni. És ez a távolság egyes esetekben 16 km-ig terjed!

A szederfalomból elégtelen mennyiségének súlyát szenved a tenyésztett gubó minősége, megcsorbul a tenyésztő keresete, kihasználatlan marad a család munkaképessége és ömléptekkel halad egy szép, egészséges és nagy fejlődésre képes iparnak jövője.

Méltán kérdezheti a t. olvasó, hogy hát mi a teendő?

Nem lehet feladatunk, hogy e sorok keretében konkrét javaslatokkal álljak elő, mert a szükséges intézkedések formulázása, elrendelése és végrehajtása a mai földmivvelésügyi miniszternél olyan kezekben van, melyekről évek során át ismételve bebizonyult, hogy megbirkóznak minden akadályal, ha arról van szó, hogy a közjólétnek egy új alapköve rakassék le. Midőn csak arról van szó és nem egyébről, hogy egy a legszegényebb néposztálynak könnyű keresetet, az országnak pedig egy új jövedelmi forrást nyújtó iparág felvirágzása érdekében az összes közutak szederfakkal fásításának be, ez nem oly feladat, melylyel komoly akarat mellett megbirkózni ne lehetne. Érdekelve van nemcsak a földmivvelésügyi miniszter a kérdésben, hanem a kereskedelemügyi is, aki mint Olaszországunk alapos ismerője, örömmel fogna kezét nyújtani ahhoz, hogy a selyemiparnálunk is a közjólét egyik hatalmas tényezőjévé váljék.

Olaszország mellett még Franciaország áll, mint olyan állam, melynek selyemipara multjánál és fejlődöttségénél fogva nagy jelentőségű. Selyemszövetekben az ország közel 600 millió frank értéket produkál és mintegy 300 millió frank értéket visz ki. A selyemhernyótenyésztők száma mintegy másfélszáz ezer és ezek termelése évenként átlag 8 és 9 millió kg. gubó között váltakozik. Ez a gubótermelés a francia selyemszövőgyárak nyers selyemszükségletének körülbelül egy ötödét fedezi, a szükséglet fennmaradó részét az ország külföldről bevitt nyers selyemmel pótolja. A selyemgubó-termelés és az ezzel szoros összeköttetésben levő fonók (nyers selymet készítő filandák) a mult évtizedekben különböző ide nem tartozó okokból hanyatlásnak indulván, a francia kormány, illetőleg az állam 1892-ben a selyemhernyó tenyésztése érdekében egy nagy prémialis törvényt alkotott (január 13.), melynek értelmében a termelők minden előállított kg. gubó után egy fél frank, a nyers selymet készítő fonók pedig minden orsó után évi 400 frankig menő prémiumot nyerne az államtól.

Ezekből a franciaországi adatokból kitűnik, hogy ott az állam egy századok óta fennálló

gazd. ág fennmaradása érdekében évenként csak a selyemhernyó tenyésztőknek 4—4½ millió frank praemiomot juttat. Kitűnik továbbá, hogy a francia selyemtenyésztő átlag 60 kg. gubót termel, tehát közel négyszer annyit keres, mint a magyar és ezenfelül a 60 kg. gubó után 30 frank állami jutalmat kap, tehát a négyszeres kereseten kívül annyit kap az államtól jutalom fejében, amennyi körülbelül egy magyar tenyésztő összes átlagos keresetének megfelel.

De a francia adatokból az is kitűnik, hogy ha a magyar állam az újonnan megteremtett selyemhernyó tenyésztést hasonló arányban támogatná, mint a francia állam régi, már meghonosodott termelését, akkor a magyar tenyésztőknek kereszám két millió kg. gubótermelésük után évenként egy millió koronát, a hét fonóda közel ezer orsója után pedig 400 ezer korona jutalmat kellene hogy fizessen.

Ilyen áldozatot pedig selyemtenyésztésünk sem nem igényel, sem nem követel, mert fennállása óta azokat az összegeket, melyeket az állam ide fordított illetőleg előlegezett, lehet mondani, nemcsak hogy megtérítette, de még ezeket volt képes évenként oly kiadásokra fordítani, melyek a tenyésztés fejlődésének és jövőjének előkészítése érdekében váltak szükségessé, melyek tehát az üzem folyó kiadásait jog szerint nem is terhelhették volna.

Selyemtenyésztésünk csak azt igényli és követeli az államtól, hogy — mint már említettem — adjuk meg neki létfeltételét és nagyrafejlődésének egyetlen feltételét: ültessük be szederfakkal összes közutainkat, városaink és községeink utcáit és közttereit, elősövénynek mindenütt, ahol lehet, alkalmazzuk a szederfát és ami fő, törvényben egyszerűsített korra biztosítsuk a selyemtenyésztő nép számára a közutakon, utcákon és köztereken lévő szederfalomból ingyenes használatát.

Hangsúlyozom ez utóbbi postulatunkot, mert ezáltal magyar tenyésztőinknek egy megbecsülhetetlen értékű előny biztosítatik a versenyző országok tenyésztői felett, kik mindannyian jobbra a szederfalomban pénzért való beszerzésének költségeivel vannak terhelve. A szederfalomból ingyenes megszerzése bőven elegendő arra, hogy selyemtenyésztésünk versenyképességét és jövőjét biztosítsa, mert a magyar selyem minősége ma már oly fokra fejlődött, hogy a világpiacon mondhatni az első helyet foglalja el és így ebben a tekintetben nincs okunk a versenytől tartani.

Ha tehát az az egyszerű feltétel, t. i. a szederfalomból bősége megadatik, akkor megnyugvással és biztató reménnyel tekinthetünk selyemtenyésztési iparunk és ennek alapján selyemszövő iparunk majdani felvirágzása elé, mely a meglévő egészséges alapon a mai termelés tiszteresére fokozható és egy virágzó selyemiparnak lehet megteremtője.

A szociálpolitikus emberbarát és az ország gazdasági fejlődését ambicionáló nemzetgazda egyaránt tartásuk szemmel és részesítsék jóakaró figyelembe ezt az ipart, melynek felvirágzásához csak az egészséges alapnak következetes és minden mesterségességtől ment kiépítése szükséges.

Máday Izidor.

Munkásügyek. Szociálista mozgalmak.

A falu elnéptelenedésének oka Angliában.

A nagy ipari gőcpontokba való özönlés folytán a faluk elnéptelenedése Angliában oly mérvet öltött, hogy ma már a munkásköz hiánya miatt egész vidékek szüntették be a szántás-vetésre alapított gazdálkodásukat és kénytelenek földjeiket legelőnek hagyni, a legeltetéssel egybekötött állattenyésztéssel megelégedni. Hogy ez a rendszerváltozás a birtokok értékcsökkenésével jár, az természetes. Angliának ez az agrárkérdése. Vele foglalkozik

most az angol földmivvelésügyi miniszter, midőn az elnéptelenedés okait kutatva, azokról vidékenként adatokat gyűjt. Kérdést intézett ez ügyben az összes gazdasági tudósítókhoz, választakat kívánva az elmúlt 50 év tapasztalatainak alapján.

A 248 gazdasági tudósító jelentései a következőkben foglalhatók össze: 1870 előtt majdnem minden vidéken munkásfelesleg volt. Volt elegendő állandó és időszakos munkás. Amint azonban életbelépett a kötelező elemi oktatásról szóló törvény, megszűnt a munkásfelesleg, mert a törvény elvonta a gyermekeket a munkától, csökkentve ezáltal a munkáscsaládok keresőképességét is. 1871 körül ezen és más körülmények behatása alatt a földmivvelést tűző tőke szervezkedett, de vele szemben a munkások is, miáltal ezidőtájt voltak az első összejutkozások a tőke és munka érdekei között. Ezen időben változott meg az addig fennállott jó viszony gazda és munkása közt.

1879-től kezdve a bérlők kénytelenek a nap-számot csökkenteni és a válságos termelési viszonyok hatása alatt még ezenfelül több munkát kívánnak a mai munkástól. Ekkor ment át Anglia mezőgazdasági kultúrája a nagy rendszerváltozásra, melynek eredménye az, hogy 20 év alatt, 1881—1901-ig a művelés alatt állott 809,900 hektár szántóföldből annyi hagyatott legelőnek, hogy emiatt 60—80,000 mezei munkás vesztette el munkáját.

Ehhez hozzájárul még azon körülmény is, hogy a meglévő gazdaságok ahol csak lehet a munkáskezet géppel helyettesítik, melyek bár már jórésztben 1881 előtt találtattak ugyan fel, általánosabban csak azután kezdenek elterjedni. Ezáltal fogy a női munka is, különösen a réti és tehenészeti munkáknál. Ezzel szemben a nevelés behatása alatt a munkások tanultabbakká lettek. Többet gondolkodnak és keresik a módokat arra, hogy egzisztenciájukon javítsanak, amire azonban a fennálló termelési nehézségek folytán nem igen látják a valószínűséget. Ezért elégedetlenek főleg rossz lakásaikkal és rendes, az egészségügyi követelményeknek megfelelő lakásokat követelnek a farmerek-től.

Mindezek folytán mindinkább vonzódnak a mezei munkások az ipari munka felé. A városi ipar magasabb munkabérei és a nagyvárosok társadalmi előnyei vonzzák őket és nem törődnek a városokban uralkodó drágasággal, mert azt reménylik, a fokozott keresettel több elkölteni való pénzüket lesz.

Ezen okokból kifolyólag folytatódik a faluk elnéptelenedése, sőt fokozódik az utóbbi években.

A tudósítók nagyrésze jelentésében azt állítja, hogy a helyzetet javítana az, ha a munkásoknak mód nyujtatódná arra, hogy idővel egy 4—20 hektárig terjedő kisbirtok tulajdonosává lehetnének, különösen ha ezen gazdaságokat oly helyek közelében osztanák ki nekik, melyek ipari mellékkeresetet is nyujtanának nekik. A kisebb birtokokon konyhakertészetet üznének, szárnyasokat nevelnének és tejjgazdasággal foglalkoznának a munkások, mely termelési ágak sok kézierőt igényelnek.

Igen tanulságosak ezen jelentések különösen a mi viszonyainkra nézve, mert az állami iparfejlesztési akció meghozza nálunk is a nagy ipar fejlődésével járó bajt, a falu elnéptelenedését, mely helyenkint a kivándorlás által már is előidézve, nemzeti katasztrófává súlyosodhatik egyhamar. Ezért már eleve gondoskodni kell arról, hogy a mezőgazdaságnak szükséges munkáskéz tőle teljesen el ne vonassék és a munkástelepek létesítése a munkáskezet a földhöz kösse.

Ez irányban való ezéirányos és előrelátó munkálkodás nemcsak a fejlődő iparnak volna hasznára, de mezőgazdaságunk belterjesebb üzését a leghatásosabban is előmozdítaná és a városok élmezését nemcsak megkönnyítené, de olcsóbbá tenné.

Förster Lajos.

Gömör és K.

bizottsága Rir közgyűlésén fődumával a munkás országgyűlési kezdeményezésben foglalkozik. Felpan daczára annak doriás folytán hiány miatt a kedett, a kiván nem lehet ké bajok mielőbb ha a földbirt pasztulásának, anyagi romlásá a törvényható ról szóló 1903 szóló, ugyanaz által indokolt leendő módosí pedig olyképpé kötelezettségük általán nem; vannak, további sági, nyári ara törvény szerint kötelezettséget adótarizásuk kötelezettségel dezése után n OMGE. felterj ban tett s első vel az országgy hasonszemlé. Minthogy pedig VI. t.-cz. 4. § hogy a törvé által mezőgazd ipari munkára leköttöt egyén szerződéses é annak előleges állítása megtag vnyyszerűen m tartama alatt a teleztségeikne hatósági uton engedhető, ho geik előleges v vállalt feltétele kiserzett utlé ezáltal kötelez sulatlanul a m nak. Mindezen hatóság teljes e tárgyban f. alatt kiadott h miniszteriumho hogy addig is utlevélügyről s keznek, az ad eselések, a n munkára szerz lása érdekében leti uton intéz

Szövetkezés országai szociá

LINHART GYÖR

„Az im azáltal, hogy fiatal répanov hatlan tény, a

Eze vessünk Ann és jobban

Gömör vármegye és a kivándorlás.

Gömör és Kishont vármegye törvényhatósági bizottsága Rimaszombatban tartott rendkívüli közgyűlésén foglalkozott az OMGE. memorandumával a munkásbajok orvoslása tárgyában és az országgyűlési képviselőházhoz intézett felterjesztésben foglaltakat egészben véve magukévé teszik. Felpanaszolja a törvényhatóság, hogy daczára annak, miszerint a nagymérvű kivándorlás folytán napról-napra előállott munkás-hiány miatt a munkabér jelentékenyen emelkedett, a kivándorlás még mindig fokozódik és nem lehet kétségünk az iránt, hogy ha ezen bajok mielőbb orvoslást nem nyernek, úgy azok, ha a földbirtokososztály nem is teljesen elpusztulásának, de mindenesetre azok nagyfokú anyagi romlásának lesznek okozói. Ezen bajokon a törvényhatóság elsősorban is a kivándorlásról szóló 1903. évi IV. t.-cz. s az utlevélügyről szóló, ugyanazon évi VI. t.-cz.-nek a viszonyok által indokolt alapos s a törvényhozás útján leendő módosítása alapján vél segíteni; még pedig olyképpen, hogy a kiskorúak s katonai kötelezettségüknek eleget nem tett egyének egyáltalán nem; azok pedig, akik adóhátralékban vannak, továbbá a cselédek s akik mezőgazdasági, nyári aratási vagy állandó ipari munkára törvény szerint megkötött szerződéssel előzőleg kötelezettséget vállaltak és lekötve vannak, csakis adótartásuk kifizetése, illetve szerződésbeli kötelezettségeiknek a munkaadóval történt rendezése után nyerhetnek utlevelet. E végből az OMGE. felterjesztését az állandó választmányban tett s elősorolt javaslatok figyelembevételével az országgyűlési képviselőházhoz intézendő hasonzellelemű felirattal pártolni határozatott. Minthogy pedig az utlevélügyről szóló 1903. évi VI. t.-cz. 4. §-ban világosan kifejezve nincs, hogy a törvényszerűen megkötött szerződések által mezőgazdasági, nyári aratási vagy állandó ipari munkára előzőleg kötelezettséget vállalt és lekötött egyénektől a törvényszerűen megkötött szerződések érvényének tartama alatt, avagy annak előleges rendezése nélkül az utlevéllap kiállítására megtagadható lenne, amennyiben a törvényszerűen megkötött szerződések érvényének tartama alatt a szerződő munkások elvállalt kötelezettségeiknek megfelelni tartoznak s erre hatóságai uton is kényszeríthetők és meg nem engedhető, hogy szerződésük kötelezettségeik előleges rendezése nélkül a szerződés elvállalt feltételeit megszegjék és jogosulatlanul kiszerezett utlevél mellett kivándoroljanak s ezáltal kötelezettségeik alól egyoldalulag jogosulatlanul a munkaadó megkötésével kibujanak. Mindezen indokoknál fogva fenti törvényhatóság teljesen magáévá tette az alispánnak e tárgyban f. év február 12-ről 2183. szám alatt kiadott körrendeletét, a m. kir. belügyminiszteriumhoz felirat intézését határozta el, hogy addig is, míg a kivándorlási, illetve az utlevélügyről szóló törvény revíziója bekövetkezik, az adóhátralékban lévők, továbbá a cselédek, a mezőgazdasági és állandó ipari munkára szerződött kivándorlásának meggrát-lása érdekében az előadottakhoz képest rendelti uton intézkedjék.

Szövetkezés és szociálizmus. A magyarországi szociálisták eddigi működése tisztán

az agitáczió alapult. A munkásság helyzetének javítására közvetlen eszközzel sohasem törekedtek. A 90-es években csináltak ugyan egy nagy fogyasztási szövetkezetet, de ez teljes kudarcra vezetett és hallatlanul rövid időn belül a munkásság több ezer forintja oda-veszett. Most újra szövetkezetet akar létesíteni a párt. Miként a külföldi szociálista pártok a szakszervezeti és pártmozgalom mellett szövetkezeteket alakítottak, úgy most a nemzetközi szociálista párt is fogyasztási szövetkezeteket akar létesíteni. Szerintük a munkásság által bérharczokban kivívott bértöbbletet az élelmszer-uzsorások vágják zsebre. Ez ellen a munkásság csak fogyasztási szövetkezetekkel védekezhetik.

A husvéti kongresszuson Budapesten járt vidéki küldöttek ez irányban értekezletet is tartottak és a következő határozati javaslatot fogadták el:

„A kongresszusi küldöttek 1907 április 1-én tartott értekezlete kimondja, hogy a szövetkezeti mozgalmat feltétlenül szükséges hazai eszköznek tartja és elhatározta, hogy ama vidéki városokban, ahol nagyobb számú szervezett munkásság van, a legerélyesebb agitációt indítja aziránt, hogy a munkásság fogyasztó szövetkezetekbe tömörüljön. Egyben kijelenti, hogy a szövetkezeti egységes és céltudatos vezetés és szervezés érdekében az „Országos Szövetkezeti Szervezethez” csatlakozzék.”

A küldöttek jelentése szerint eddig 8 vidéki városban indult meg szövetkezeti mozgalom és a párt ott már legközelebb meg is akarja alakítani a fogyasztási szövetkezeteket. Röpiratot is adtak ki „Be a szövetkezetekbe” címmel, melyet most sok ezer példányban terjesztenek a vidéken.

Meghívó

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület”
lőtenyésztési bizottsága

1907. évi április hó 13-án (szombat) d. u. 4 órakor a „Köztelken” tartandó ülésére.

Tárgy:

A székesfővárosi lővásárok új szabályrendelet-tervezetének megvitatása és arra vonatkozó szakvéleményadás.

Budapest, 1907 április 9.

Andrássy Sándor gróf s. k.,
bizottsági elnök.

Meghívó

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
közgazdasági szakosztálya

1907. évi április hó 16-án (kedden) délután 4 órakor a Köztelken tartandó ülésére.

Tárgy:

Törvényjavaslat a gazda és a gazdasági cseléd közötti jogviszony szabályozásáról.

Előadó: *Buday* Barna.

Budapest, 1907 április 9.

Zselénski Róbert gróf s. k.,
szakosztályi elnök.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
Gazda és cseléd	759
A Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete	767
Selyemiparunk	767
Munkásügyek. Szociálista mozgalmak	768
Állattenyésztés.	
Szürke vagy tarka marhát tenyészünk-e?	761
Növénytermesztés.	
Károsítja-e a lőhere a zabvetést?	762
Állategészségügy.	
Védekezés a gümőkór ellen	763
Levéliszekrény	764
Vegyések	769
Gyászhirek. — Gazdászok 10 éves találkozója Debreczenben. — Magyarország marhakivitele Ausztriába 1906-ban. — A gazdasítztek gyűlése. — Pályázat méhészeti tanfolyamokra. — Nemesverű remonták vásárlása. — Az osztrák vasutasok fogyasztási szövetkezete és a magyar liszt. — Mintaméhes. — Szőlőmunkások insége Franciaországban. — Péterfy bácsi meséi	770
Kereskedelem, tőzsde	771
Szerkesztői üzenetek	772

Gyászhirek. *Lipovniczky* Gábor ny. urad. tisztartó e hó 3-án 78 éves korában meghalt. A megboldogultat e hó 5-én helyezték a simontornyai sírkertben örök nyugalomra. — *Tóth* István gazdatiszt 30-ik évében f. hó 6-án jobblétre szenderült és *Csombord* községben f. hó 8-án helyezték örök nyugalomra.

Gazdászok 10 éves találkozója Debreczenben. *Jeky* István dr. (Károlyi-Erdőd, Szatmármegye) felkéri mindazokat, akik az 1896/97. tanévben a gazd. tanintézetet Debreczenben elvégezték, hogy tartózkodási helyüket vele május hó 1-ig tudatni és pünkösdi vasárnapján este 9 órakor Debreczenben az Aranybika szálloda éttermében megjelenni sziveskedjenek.

Magyarország marhakivitele Ausztriába 1906-ban. Az osztrák cs. kir. aruforgalmi hivatal röviddel ezelőtt kibocsátott jelentése megemlékezik Magyarország Ausztriába való vágóállatbeviteléről is, mely szerint a bevitel volt 1906-ban:

	Érték kor.-ban	Darab
Vágóökör	72.207,000	160,480
Jármosökör hizlalásra	4.639,720	10,613
Bivalyökör	465,600	2,328
Tenyészbika	373,120	704
Vágóbika	10.602,600	25,860
Bivalybika	100,800	504
Tenyésztehén, fejőstehén	6.855,660	16,323
Vágótehén	6.932,840	22,364
Bivalytehén	788,200	3,941
Tiuó	886,368	3,957
Üsző	1.431,360	6,390
Borju egy éves korig	984,000	16,400
Összes marhakivitel	106.297,263	269,844

A sertéskivitel Ausztriába ugyanez évben 427,040 drb volt 59,015,003 korona értékben. Ezzel szemben vágóállatkivitelünk 1905-ben volt Ausztriába 333,005 darab szarvasmarha 119.806,655 korona értékben és 427,336 darab sertés 57.468,333 korona értékben. 1906-ban vágómarhakivitelünk 63,161 darabbal volt kevesebb, mint az előző 1905-ik évben, amely

Milyen takarmányrépamagot használjunk?

LINHART GYÖRGY tanár ur a m. kir. növényélet és kórtani állomás vezetője írja:

„Az impregnált répmag már hosszú idő óta jó birnévnek örvend, főleg azért, hogy gyorsan és egyenletesen kel ki. A gyors kikelés következtében a fiatal répanövények gyorsabban és erőteljesebben fejlődnek. Ez oly elvitathatlan tény, a melyet letagadni nem lehet.”

Ezen tények világosan rámutatnak arra, hogy csakis **selektált répából származó impregnált répamagot vessünk!**

Annál is inkább, mert az összehasonlító kísérletek is beigazolták, hogy az **impregnált** magból nyert répák **sokkal tovább és jobban tartják** magukat, mint a nem impregnált magból.

KERPELY KÁLMÁN gazdasági akadémiai tanár ur szavai:

„Ugy tapasztaltam, hogy az impregnált mag gyorsabban fejlődik, erőteljesebben csirázik, korábban kel ki a földből, mint a nem impregnált mag.”

MAUTHNER ÖDÖN,
cs. és kir. udvari magkereskedése Budapesten.

viisszaesés a szerb határzárban keresendő. Mert a szerb marhabehozatal elmaradásával hazai piacainkat láttuk el elsősorban elegendő marhával, úgy, hogy a szerb behozatal hiánya Magyarországon alig észlelhető és így tulajdonképpen csak Ausztria érezte meg a kevesebb bevételből származó vágómarhabehiányt. Nevezetes jelenség az, hogy a szerb határzár dacára is Magyarország saját szükségleteinek fedezése után vágósertéssel Ausztriát is el tudta látni kellőképpen, mert csupán 300 darabbal volt kevesebb sertés kivitelünk Ausztriába 1906-ban, mint a megelőző évben.

A gazdatisztek gyűlése. A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete e hónap 14-én, vasárnap tartja Budapesten rendezési közgyűlést, melynek főbb tárgyai lesznek a gazdasági törvény reformja, a gazdatisztek gyermekei részére tervezett internátus ügyében előterjesztendő határozati javaslatok.

Pályázat méhészeti tanfolyamokra. A gödöllői állami méhészeti gazdaságban az 1907. év folyamán hat időszaki tanfolyam fog tartatni a következő beosztás mellett: május hó 1—21-ig földmives kigazdák, június 1—15-ig erdőőrök, június 18—23-ig lelkészek, július 1—21 és július 24-től augusztus 15-ig néptanítók, végre augusztus 18—31-ig nők számára. Céljük ezen tanfolyamoknak, hogy az azokon résztvevők a méhnyésztés elméleti és gyakorlati ismereteit elsajátítsák, valamint hogy a méhkaptáraknak és méhészeti segédesszűzőknek házilag való elkészítését is megtanulják. Mindegyik tanfolyam hallgatói annak tartama alatt teljes ellátásban díjtalanul részesülnek és ezen kívül azok részére, kik pályázati kérvényükben szorult anyagi helyzetüket igazolják s a m. kir. államvasutaknak a távolsági forgalom 7—16 vonalszakasza között lévő valamelyik állomásáról jönnek, a személy- és vegyesvonatok III. kocsijában felvételre és utazásra felvételre váltására jogosító igazolványt küldetik, melynek ára a visszautazás költségeivel együtt a tan-

folyamról való elutazásokra fog megtérítetni. Minden egyes tanfolyamra 20—20 hallgató vétetik fel. A pályázni szándékozók felhivatnak, hogy egy koronás bélyegjeggyel ellátott folyamodványukat, melyben a foglalkozásuknak megfelelő tanfolyamra való felvételüket kérelmezik, a m. kir. földmivelségi miniszterhez czimezve, felettes hatóságuk útján, a földmivesek és más foglalkozásuk pedig községük előljáróságának ajánlásával ellátva, az illető tanfolyam kezdete előtt legalább egy hónappal nyújtsák be.

Nemesvérű remonták vásárlása. Örömmel olvastuk az Aradon megjelenő „Hadereg” című katonai szaklapban, hogy a budapesti, nagykanizsai és szegedi nyerslővásárló-bizottság ezentúl évente kísérletképpen több 4—7 éves 166—177 cm. magas nemesvérű lovat (telivért is) fog 1000—2000 korona áron vásárolni. Így tehát végrevalahára belátja a katonai kincstár is, hogy ha jobb loványot akar, úgy azt az eddigi árnál jóval felül kell fizetnie.

Mintaméhes. A Szatmármegyei Gazd. Egyesület a földmivelségi miniszter anyagi támogatásával Szatmáron a Kossuth kertben mintaméheslétesített.

Az osztrák vasutasok fogyasztási szövetkezete és a magyar liszt. Az osztrák vasuti tanács egyik ülésében elfogadott egy határozati javaslatot, mely szerint az osztrák vasutasok fogyasztási szövetkezetének engedélyezett szállítási kedvezményben csak azon lisztküldemények részesüljenek, melyeket osztrák malmok szállítanak. Ezen intézkedéssel mintegy kényszeríteni akarták az osztrák államvasuti alkalmazottak fogyasztási szövetkezetét, hogy liszt-szükségleteiket kizárólag osztrák malmoknál szerezzék be. Ezen határozat ellen a knittelföldi fogyasztási szövetkezet állást foglalt és a többi szövetkezet nevében felirt a vasuti miniszterhez. E feliratban kéri a minisztert, hogy a vasuti tanács határozati javaslatát ne hagyja jóvá, mert ezen esetben a fogyasztási szövetkezeteket az osztrák molnárok önkényének szolgáltatnák ki, mivel ezek versengés hiányá-

ban a lisztárakat felemelnék. Az uralkodó nagy drágaság idejében minden olyan intézkedést kerülnie kell a miniszternek, mely a kis fizetésű alkalmazottak megélhetését megdrágíthatná.

Szőlőmunkások insége Franciaországban. A múlt század utolsó éve óta tudvalevőleg állandó borválsággal küzd Franciaország. A kivitel érdekében megtett összes erőfeszítések s a belső fogyasztás emelése érdekében meghozott áldozatok úgy látszik nem sokat hoztak: a borválság egyre tart s ez természet-szerűen visszahat a szőlőmunkások keresetére. A francia szőlővidékek munkásainak helyzete 1902-ben olyan kritikussá vált, hogy a törvényhozás külön törvényvel gondoskodott róluk. Ez a törvény felhatalmazza a községeket, hogy a präfetek jóváhagyásával rendkívüli kölcsönöket vehessenek föl olyan inségmunkálatok végzetésére, amelyeknél a foglalkozás nélküli szőlőmunkások némi keresethez juthassanak. Ezt a törvényt, amelynek hatálya a múlt év végén lejárt, az idén januárban további két évre meghosszabbították. Érdekes ellentét mutatkozik itt a magyar és franciaországi viszonyok között. A magyar szőlőgazda fogatos permetozókkal és egyéb gépekkel kísérletezik, mert nem áll elegendő munkáskéz a rendelkezésére, Franciaországban pedig rendkívüli inségmunkákkal kell a foglalkozás és kereset híján szűkölködő szőlőmunkásokon segíteni.

A konyhakerti növények betegsége. A magyaróvári növényéletani és kórtani állomás adjunktusa, Hegyi Dezső, régen érzett hiányon segített a konyhakerti növények betegségeiről való munkájával. A földmivelségi miniszter rendeletére az állomás ezt az ügyes és szakavatott munkát a gazdáknak, ha ezért oda fordulnak, megküldi.

Péterfy bácsi meséi az író betegsége miatt jövő héten készülnek el. A tömeges megrendelés elküldése 10 napig eltart. A mesélő bácsi a rendelők szíves türelmét kéri.

Nemzetközi gabonapiacz 1907 április 4-től 1907 április 10-ig.

Kelet	Határidő										Határidő						
	Budapest	Liverpool	Wien	Fréga	Mannheim	Páris	New-York	Chicago	Buenos-Ayres	Budapest	Liverpool	Berlin	Páris	New-York	Chicago		
	Effektív árak										Határidős árak						
Buza	9	16.60	16.82	17.50	17.30	22.50	21.96	15.50	14.28	13.30	Május	15.78	16.82	22.34	22.10	15.86	14.28
	5	16.80	16.74	17.70	16.90	23.50	21.64	15.22	13.96	13.30	Július	16.36 ¹	16.28	22.10	22.06	15.96	14.68
Rozs	9	13.35	—	14.30	15.10	20.89	17.18	—	—	—	Május	—	—	20.28	17.18	—	—
	5	13.35	—	14.30	15.10	20.89	17.18	—	—	—	Július	13.52 ¹	—	20.44	16.48	—	—
Tengeri	9	11.05	11.66	12.20	13.80	17.11	—	10.74	9.12	9.12	Május	10.76	11.66	15.60	—	10.74	9.12
	5	11.20	11.68	12.50	13.80	17.35	—	10.82	8.94	9.02	Július	11.04	11.66	15.86	—	10.78	—
Zab	9	16.10	—	17.10	16.10	22.72	—	—	—	—	Május	15.42	—	20.84	—	—	—
	5	16.10	—	17.30	15.90	22.42	—	—	—	—	Július	13.42 ¹	—	21.04	—	—	—
Árpa	9	13.90	—	17.60	18. —	21.83	—	—	—	—	Május	15.66	—	—	—	—	—
	5	14.05	—	17.80	18. —	21.48	—	—	—	—	Július	13.66 ¹	—	—	—	—	—

KERESKEDELEM, TOZSDE.

Budapesti gabonatözsde.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete gabonaosztályának tudósítása a „Köztelek” részére.)

A várva-várt tavaszi esős időszak bekövetkezett nem valami nagy öröme azoknak, akik a vetési munkálatokkal amúgy is elkéstek. A télen át elég bő csapadékban volt részünk, ami elégséges nedvességet adott a talajnak s kellőképpen előkészítette a tavaszi vetésre. Eppen a nagy esőzések folytán több helyen árvízvesze-

delem fenyeget; a felvidéken még sok a hó, az idő nem tud felmelegedni, pedig kívánatos volna az enyhe temperatura. Az őszi vetések nem a legjobbaknak mutatkoznak; kifagyások és a kártevők foltossá tették vetéseinket s több helyen kiszántásra került a sor. Nemcsak nálunk mutatkoznak így a vetések, hanem Franciaországban, Németországban is. Különösen Németországból érkező hírek szerint igen nehezen halad előre a vegetáció fejlődése. Ami az üzleti viszonyokat illeti, az amerikai Egyesült-Államokból jövő jelentések szerint kezdetben szilárd irányzat jutott érvényre, a szilárdulás okait a vetések gyenge állására vezették vissza. Oroszországból, valamint a Balkán-államokból érkező hírek

szerint erős havazások fordultak elő. Franciaországban az üzletmenet vontatott, a husvéti ünnepek folytán nem fejlődhetett ki nagyobb forgalom. Németországban kevés belföldi áru került kintáltra, főleg argentinai származék képezte forgalom tárgyát. Ami a magyar és osztrák piaci viszonyokat illeti, az üzlet élénksége alábbhagyott. Megszűntek azok az izgalmas vásárlásokat idézték elő. Sajnos, a buza-árakban lényeges csökkenés jutott érvényre. A bécsi piacon az ár alakulására nagyobb befolyást gyakorolt a bécsi péksztrájk. Az időjárás alakulása is hozzájárult ahhoz, hogy a spekuláció tartózkodó magatartást tanusított.

Rozsban nagy A felmondott te tásában 13.10 K. Árpában csak előző heti árak fizetik.

Tengeriben gy áruban ajánlatok kielégítők. A r észesül.

Budapesti táv Cinqumtim e az elsőrendű m Zabban a he a hozatalok gyé gyobb hajóhozat kezelt be. Felm miniszterium let tek lettek za Ezen körülmény nem igen gyak

Olajmagvakb zások nem ju szállításra szilá azonban némi viszonyok elma képet alkotni a vajjon a szigor

Napije

A kedvező id gáltatott az ár kárptólhatta a időzletben 40-gabonautlet en helyzet, sem a igazolják.

Rozs iránt ig Arpa változa Tengeri kisel élenken vásáro Zab jobb hoz tán előzőbb ár Eiadott:

Buza: Tiszav mm. 81 k. 16 K. mm. 81 k. 16 K. mm. 81 k. 16 K. mm. 80 k. 16 K. mm. 79.5 k. 16 K. Fejérmegyei: Kalocsai: 10 Pestmegyevid mm. 78.5 k. 16 K. 78.5 k. 16 K. k. 15 K. 70 f. Bácskai: 40 16 K. Rozs: 100 m 13 K. kpf. Arpa: 100 m Zab: 100 m mm. 15 K. 70 f. 15 f. kpf.

Buza ápr Buza okt Rozs ápr Rozs okt Tengeri Tengeri Zab ápr Zab okt

Budapesti t utca, 1907. ápr igazgatóság jele Felhozatott s széna, 10 szék alomszalma, tengeriszár, 2 s zabosbúkköny. A forgalom k Árak fillérek 660—940, muha szalma 340—44 tengeriszár zabosbúkköny —, kőles —, Öszr

A szeszüzlet több tétel finom 52.50 K. kelt o Élesztőszesz nagyban felsőm Denaturált sz 41.50 K.-ig kell

Rozsban nagyobb mérvű felmondások következtek be. A felmondott tételek átvételre akadtak. Budapest paritásában 13-10 K.-át jegyezz.

Árpában csak szorványosan történtek üzletkötések az előző heti árákon. Takarmányárpat Budapestben 14 K.-val fizetik.

Tengeriben gyenge a kínálat az állomásokon; hajóáruban ajánlatok csak elvétve történnek, a minőségek kielégítőek. A vasuton érkező áru jobb figyelemben részesül.

Budapest távolságában 11 K.-val fizetik. Cinquantin elég élénk keresetnek örvend, különösen az elsőrendű minőségű.

Zabban a helyzet nem változott. Készletek csekélyek, a hozatalok gyengék. A hajózási évad megnyitásával nagyobb hajóhozatalokra vártak, azonban ez nem következett be. Felmondások sem történtek. A földmivelségi miniszterium legutóbbi kimutatása szerint nagyobb területek lettek zabbal bevetve, mint az előző években. Ezen körülmény azonban az árak alakulására befolyást nem igen gyakorolt.

Olagmagvakban az üzleti viszonyokat illetőleg változások nem jutottak érvényre, repcében augusztusi szállításra szilárd irányzat mutatkozott kezdetben, később azonban némi lanyhulás következett be. Az időjárási viszonyok elmaradottsága folytán nem lehet még helyes képet alkotni arról, hogy a vetések miként teleltek át a vajjon a szigorú tél okozott-e lényegesebb károkat.

Napijelentés a gabonatözsdéről.

1907 április 9.

A kedvező időjárás a tegnapi tözsdénknél okot szolgáltatott az árak erősebb leszállítására; a mai nap hátréptolhatta a várakozásokat, készáruban 20, a határ-időzletben 40-45 fillér emelkedés volt észlelhető. A gabonauzlet eme nagy változásait sem a statisztikai helyzet, sem a vetések állása felőli aggodalmak nem igazolják.

Rozs iránt igen csekély érdeklődés mutatkozik. Árpa változatlan szilárd.

Tengeri kisebb visszaesés után továbbra is keresett, élénken vásárolják a hazai gazdaságok czéljaira.

Zab jobb hozatalok mellett és erősödő kínálat folytán olcsóbb árakban szereztet be.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 500 mm. 81 k. 16 K. 90 f., 300 mm. 81 k. 16 K. 90 f., 600 mm. 81 k. 16 K. 80 f., 200 mm. 81 k. 16 K. 80 f., 600 mm. 81 k. 16 K. 60 f., 100 mm. 81 k. 16 K. 80 f., 600 mm. 80-5 k. 16 K. 75 f., 400 mm. 80 k. 16 K. 70 f., 100 mm. 80 k. 16 K. 40 f., 100 mm. 79-5 k. 16 K. 60 f., 1000 mm. 79 k. 16 K. 40 f.

Fejérmegyei: 1080 mm. 77 k. 15 K. 50 f.

Kalocsai: 1000 mm. 77 k. 16 K.

Pestmegyevidéki: 200 mm. 80 k. 16 K. 50 f., 300 mm. 78-5 k. 16 K. 15 f., 100 mm. 79 k. 16 K., 200 mm. 78-5 k. 16 K. 15 f., 100 mm. 77 k. 16 K., 300 mm. 78 k. 15 K. 70 f.

Bácskai: 400 mm. 77 k. 16 K. 05 f., 600 mm. 78 k. 16 K.

Rozs: 100 mm. 13 K., 1000 mm. 12 K. 98 f., 400 mm. 13 K. kp.

Árpa: 100 mm. 13 K. 80 f., 100 mm. 13 K. 40 f. kp.

Zab: 100 mm. 15 K. 90 f., 100 mm. 15 K. 80 f., 100 mm. 15 K. 70 f., 100 mm. 15 K. 70 f., 400 mm. 15 K. 15 f. kp.

Határidőárak.

(Déli zárlat.)

Buza áprilisra	15-96 K.
Buza októberre	16-36 "
Rozs áprilisra	13-06 "
Rozs októberre	13-42 "
Tengeri májusra	10-80 "
Tengeri júliusra	11-04 "
Zab áprilisra	15-40 "
Zab októberre	13-44 "

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-utca, 1907. április hó 9-én. A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozott a szokott községekből 98 szekér réti széna, 10 szekér muhar, 15 szekér zsupszalma, 10 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, — szekér tengeriszár, 2 szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna zabosbukkony, köles stb.), — zsák szecska.

A forgalom közepes. Árak fillérekben q.-ként a következők: réti széna 680-940, muhar 880-1000, zsupszalma 500-600, alomszalma 340-440, takarmányszalma —, 100 kéve tengeriszár —, egyéb takarmány 600-660, zabosbukkony —, lóhere —, luczerna —, köles —, sarju —, szalmaszecska —. Összes kocsiszám 133. Összes súly 159,600 kg.

Szeszüzlet.

A szeszüzletben a forgalom élénk és kielégítő volt és több tétel finomított szesz adózva 151-50 K., adózatlanul 52-50 K. kelt el nagyban azonnali és áprilisi szállításra. Élesztőszesz adózva 150 K., adózatlanul 51 K. kelt el nagyban felsőmagyarországi vevők által vásárolva. Denaturált szesz élénk vételkedv mellett hordóval együtt 41-50 K.-ig kelt el és zárul 41-50-42 K.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz élénk kereslet mellett 47-47-50 K. kelt el ab termelő állomás folyó termelési évadban szállítva.

Budapestben a kontingens nyersszesz ára 46-46-50 K. Bécsi jegyzés 44-60-45 K. kontingens nyersszeszért.

Budapesti jegyzés

Kontingens nyersszesz	46-46-50
Finomított szesz adózva	151-50-152
adózatlan	52-50-53
Élesztőszesz adózva	150-151
adózatlan	51-51-50
Nyersszesz adózva	149-150
Denaturált szesz	41-50-42

Az árak 10,000 literfokként hordó nélkül hármentve, budapesti vasutállomáshoz szállítva, készpénzfizetés mellett értendőek.

Liszt, őrlemény és erőtakarmányezikkek.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete erőtakarmány-osztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

A gabonatózsdé szilárd hangulata sehogy sem tud a lisztüzletben lábra kapni. Igaz, hogy a malmok is kénytelenek voltak jegyzéseiket felelni, de a vevőknek ugyálszik nincsen bizalmuk a mai helyzethez és továbbra is tartózkodókká maradtak. A régi előjegyzések lebonyolítása szépen halad előre és a malmoknál a készletek állandóan csekélyek. A külfölddel minden összeköttetés megszűnt.

Heti lisztforgalom 88,828 q. volt.

A fővárosi malmok átlagos buzaszisz jegyzései 100 kgr.-ként Budapestben, elegysúly tisztasulyként, zsákostul.

Szám:	0	1	2	3	4	5	6	7
Ar K:	26-80	25-60	24-20	22-60	21-40	20-80	20-18	18-
		7 1/2	7 3/4	8				
					16-80	16-20	12-80	

Szám: O. O/I. I. WR. II. II/B. III.

Ar K: 22-10 21-40 20-60 20- 19-10 18- 16-40

A korpauzlet szilárd. Készletek nincsenek.

Heti korpaforgalom 22,580 q. volt.

A többi erőtakarmányezikkek árai a következők voltak Budapestben zsákkal, teljes vagonrakományok vételénél 100 kg.-ként.

Finom korpa prompt szállításra	10-50-10-40
" apr.-májusi "	10-30-10-20
Goromba "	10-40-10-30
Őszi finom korpa 1907 szept.-december	9-10-9-
" goromba " 1907 "	9-40-9-30
Rozskorpa névlegesen	11-80-11-50
Árpakorpa	9-40-9-20
Malomkonkoly	12-00-12--
Budapesti gyári repcepogácsa (zsák nélkül)	15--14-80
Derby melassze (zsák nélkül)	10-4-9-80
Szárított moslék "	13-70-13-50
Malátacsira "	11-60-11-40
Répaszelet "	9-40-9-20

Élelmiszerek nagybani árai a központi vásárcsarnokban.

Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete jelentése. 1907 április 9-én.

A forgalom az ünnepek követő lanyhaság után ismét élénkebb. Lényeges változást fel nem jegyezhetünk. Tetemesebb árcsökkenés csak a zöldségfélék és burgonyánál jegyezhető fel; legközelebb már piacra kerül az olasz áru s ez különösen a kifliburgonya vevőit tartózkodókká teszi. Hagymából állandó nagy a kínálat, míg vevő nem jelentkezik. Saláta az utóbbi napokban beállott esőzések folytán olcsóbb lett. Tojás csendesebb; a hozatalok gyérek, exportkereslet csekély.

Mai árak:

Husnemtek: helybeli marhahús háfulja 70-140 K., eleje 60-120 kor., vidéki és helybeli borjú bórben, hosszan mörve, súlylevonás nélkül 100-110 K., helybeli borjúhús 112-124 K., sertésbús szalonnával 120-150 K., lehuzott sertés 130-160 K., szalonna friss 148-154 K., szalonna sózott 134-140 korona, szalonna, füstölt 134-140 kor., olvasztani való 144-152 kor., háj 156-160 K., sertészsír 158-160 K., mind métermázsánként. Füstölt-hús (vidéki) kg.-ja 1-40-1-80 K., hazai sonka 1-80-2- K., szalámi 3-80 K.

Vad: 5z 1-40-1-60 K., szarvas 0-0-0- K., vaddisznó 0-0-0- K. kg.-ként egészben, nyul nagy 0-0-0- K., nyul sülde 0-0-0- K., fogoly 0-0-0- K., fácán 0-0-0- K., szalonna 0-0-0- K., fenyvesmadár 40-50 fill., vad rucza 2-20-2-40 K. drb.-ként, dálnvad 0-0-0- K. kg.-ként.

Baromfi-félék: élő rántani való csirke 2-20-3-40 K., sütni való 3-4- K., kacsa sovány 0-0-0- K., liba fiatal 12-18- K., lud hizott 16-22- K., tyúk 3-60-4-80 K., pulyka — K., élő sovány liba — K. páronként. Vágott szépen tisztított baromfi, hizott lud 1-50-1-70 K., hizott rucza 1-70-1-80 korona,

hizott pulyka 1-40-1-60 K., levestyúk 1-50-1-80 kor., pulyka sovány 0-0-0- K. kg.-ként. Poulard 0-0-0- K. darabonként.

Tejtermékek: teavaj (centrifugált) 2-40-2-80 K., H. 2-10-2-30 K., főzővaj (köpült) 1-60-1-80 K., tehén- 12-34 fill. kg.-ként.

Zöldségfélék: burgonya (vagonáru) sárga 5-60-6-20 kor., rózsá 3-80-4-40 K., fehé 3-60-4- kor., hífi 10-12 K., sárgarépa 5-7 K. petrezselyem 14-20 K., vöröshagyma makói 4-5- K., vöröshagyma közönséges hazai 2-50-3-50 K., fokhagyma 8-32 K., káposzta 0-0-0- K. 100 kg.-ként. Saláta 2-50-4- K. 100 drb.-ként.

Gyümölcsfélék: szőlő — fill. kg.-ként. Alma: választott elsőrendű áru (aranyparmen, ranett, Jonathán, Törökbalint, batul stb.) 60-120, másodrendű, 30-50, harmadrendű apró áru — K., körte első. —, másodrendű — K. mm.-ként. Dió I. — K., dió II. — K. 100 kg.-ként.

Vegyesáruk: Bor és szesz italokat minőség szerint különféle árakon értékesítünk. Méz 110-120 fill. kg.-ként. (A szövetkezet — mint az Országos Magyar Méhészeti Egyesület vezérképviselője — minden mézértékesítési ügyben is ad felvilágosítást.) Gomba szárított 0-0-0- K., szappan — L, lencse (erdélyi) 60-70 K., bab apró 16-26 K., nagyszemű 18-26 K. 100 kg.-ként.

Tojás: bácskai 70-72 korona, erdélyi apróbb áru 70-72 K. eredeti ládánként (1440 drb).

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete kőbányai sertéshizláló telepének jelentése a „Köztelek” részére.

(Az árak kőbányai szokás szerint 45 kg. élet 4/0 levo-

nással vevő javára értendő.)

Fiatál nehéz	320 kg. feletti súly	147-148 fillérig
" közép	250-320 kg.	147-148 "
" könnyű	250 kg.-ig	148-149 "
Szerbiai nehéz	280 kg. feletti	fillérig
" közép	240-260 kg.	" "
" könnyű	240 kg. terjedő súlyban	" "
Óreg nehéz	(páronként 400 kg. feletti)	fillérig
Óreg közép	300-400 "	" "

Irányzat: esendes.

Bécsi szarvasmarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1907 április hó 8.

Felhajtás összege:		Minőség szerint:	
	drb		drb
Hizott marhában felhajtás	3479	Hizott marha	3479
Csontozni való marhában felhajtás	487	Legelőmarha (Weidev.)	—
Összesen	3966	Csontozni való	487
Eladatlan maradt	85	Összesen	3966
Szarmazási hely szerint:		Nem szerint:	
Magyarországi	2410	Ökör	2796
Galicz. s. bukovinai	569	Bika	509
Oszták tartományokból	987	Tehén	640
Összesen	3966	Bivaly	21

Árak (100 kilogrammonként, élő súlyban, koronaértékben fogyasztási adó nélkül.)

	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hizott ökör	74-82-84-86	62-72	54-61
Galicziai hizott ökör	82-92-94-98	72-80	—
Tarka hizott ökör	88-94-95-100	74-86	66-73
Bikák	52-72-73-82	—	—
Hizott tehén	50-72	—	—
Bivaly	50-62	—	—
Legelőmarha	—	—	—
Kisgazdák hizókörei	—	—	—

Irányzat: lanyha, az egész vonalon 2 koronával olcsóbb. Az üzlet nehézkes, vontatott.

Szerkesztői üzenetek.

P. V. Ujszász. Br. Natorty és Kerpely urak által tartott előadást a dohánytermesztésről lapunk valamelyik legközelebbi számában fogjuk közölni annak szakrovatában, vagy külön mellékletben.

B. E. Ujker. Legelőszóban, a fuvart tekintetbe véve, a Dunántúli szeszfinomítóud N.-Kanisza vagy Győri szesz- és finomítógyárnál Győr szerkezeti be a finomított szeszt. Kedvezmény nincsen.

F. J. Pa-Bojár. A patkány és egéirtásra vonatkozó kérdéseire a m. kir. állami rovarügyi állomás a részletes felvilágosítást ajánlott levélben közvetlenül megküldötte, de a levelet mint kézbesíthetlent visszaküldöttek. E levél most nálunk van, de azt nagy terjedéme miatt „Levélsekreány” rovatunkban nem közölhetjük. Kérjük tehát, sziveskedjék kérdését a teljes postacím határozott megjelölésével megismételni és akkor a levelet postafordultával meg fogjuk küldeni.

Haszonbérlet.

Id. Szappanos Elek kecskeméti birtokosnak a nagybocsi 1778 kat. hold földje — mely a kiskörösi járásban, a solt-vadkerti vasuti állomáshoz egy órányira fekszik — 1907. évi Szt-Mihály napjától hosszabb időre haszonbérbe kiadó.

A birtok állattenyésztésre kifünően alkalmas, épületekkel jól felszerelt, szántója (360 k. hold) fekete barna homok, kaszálója 200 hold kitünő rét.

A bérlet átrehető teljes felszerelésével is, jószágállományával vagy anélkül. Ezidőszent a birtokon van: 32 drb igásó, 8 drb igásló, 150 drb gulyabeli marha, 600 drb birka és 100 drb méneslő.

Az erdők használata egyezség dolga lesz. Részletes felvilágosítást érdeklődőknek készséggel nyújt a tulajdonos:

idősb Szappanos Elek, Kecskeméten.

Csemege sima szőlővesszőt

tavaszi szállításra ajánl gróf Károlyi Mihály ur ömeltósága káli szőlészete. Eladásra kerül:

Passatutti	11,000 darab
Chasselas fehér	32,000 "
Királyvörös	13,000 "

A szőlővesszők ezre 10 korona kákpólina állomásra szállítva; csomagolás önköltségen számítatik. Szives megrendelések **Jószágfelügyelőség Kompolt**, utolsó posta **Kápolna, Hevesmegye** címre kéretnek.

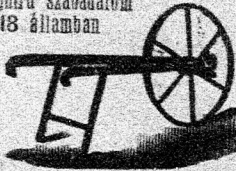
A belga óriási nyul

tenyésztése és ápolása.

Irtá: Mahaosek Ferencz.

1 kor. 30 fill. előleges beküldése ellenében bérmentve küldi a "PATRIA" r.-társ. Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Világbíró szabadalom 18 államban

Stadel-Torkos földmérő-taliga

kapható

Stadel gépgyárban, Győrütt.

Mezőgazdaságtan!

Irtá: SZILÁRD GYULA

a gróf Esterházy-féle csákvári földműv. isk. tanára. A könyv tartalma és beosztása röviden a következő:

I. RÉSZ. Általános növénytermelés. A növény, A talaj, Földművelés, Trágyázás, Vetés és vetések ápolása, Termények le-takarítása és eliktatása. — II. RÉSZ. Különleges növénytermelés. Gabonafélék, Hüvelyes-, kúspás-, olajos- és szilvafélék, Ipari- és gyári növények. — III. RÉSZ. Kert és szőlő. Konyhakertészet, Gyümölcskertészet, Szőlőművelés és mustkezelés. — IV. RÉSZ. Állattenyésztés. Az állati test, Állatok takarmányozása, Egészséges és beteg állatok ápolása, Általános tenyésztési szabályok, Lótenyésztés, Szarvasmarhatenyésztés és tejkezelés, Juh- és kecsketenyésztés, Sertés-tenyésztés, Baromfitenyésztés, Házinyúltenyésztés. — V. RÉSZ. Gazdasági üzletvitel. Gazdaságok berendezése, Üzleti tőkék, Számadás és jövedelemszámítás.

Ára vászonkötésben 5.— K. Megrendelhető a "PATRIA" r.-t. gazdas. szakkönyvkereskedésben, Budapest, IX. kerület, Üllői-ut 25. sz.

Dinnyemag.

Gondosan elkülönítve termelt, következő fajtszta kitünő minőségű válfajokban kapható:

Sárgadinnyék: Ananász zöldhúsú, Ananász vörshúsú, Ananász cantaloup, Bem tábornok, Bellegarde cantaloup, Bomba sárgahúsú, Bomba zöldhúsú, Composité, Composité sárgahúsú, Lind Jenny, Margit, Muscatello, Muscat orange, Non plus ultra zöld, Non plus ultra sárga, Parisi prescott cantaloup, Sirimpecek, Tiszagyöngye, Tiszagyöngye muskotály, Kacsanka, Turkesztán cserhéju, Turkesztán gömbölyü, Turkesztán zöld, Turkesztán nagy zöld, Turkesztán rózsahúsú, Turkesztán sárgahúsú, Turkesztán muskotály, Turkesztán Pósa-féle, Corfui téli.

Görögdinnyék: Apana, Athénei, Aranysárgabélu, Debreczeni korai, Fazekas-féle, Hevesi, Hortobágy, Luby-féle, Marsovszky-féle, Narancs-görög, Onódy-féle, Páratlan, Sámsoni.

Fajtánként:

50 szemes adag	5 fészéknek kétféle vetésére	—20 fillér
500 " " " "	" " " "	1.60 " "
1000 " " " "	" " " "	3.— " "
2500 " " " "	" " " "	7.— " "
5000 " " " "	" " " "	12.— " "
10000 " " " "	" " " "	20.— " "

Öt holdon feltűli rendelésnél külön kedvezmény, a megrendeléshez nyomtatott termelési utasítást ad s kívánatra árjegyzékkel szolgál.

BIRÓ PÁL kertgazdasága, Debreczen.

Ugyanott kapható: **Torma**

1-ső osztályúnak	kilója 60 fillér,	szála 45—50 dec.
II-ik	" 50 "	30—33 "
III-ik	" 40 "	20—25 "
IV-ik	" 32 "	14—15 "
V-ik	" 24 "	10—12 "

Husz koronát meghaladó rendelésnél a torma árából 10% kedvezmény adatik.

Étkezési célokra alkalmas

burgonyát

fehér és sárga fajtából, az idej friss termésből bármilyen mennyiségben vásárol, direct a termelőktől a

Magyar Burgonyavágó- és Zuzógyár Részvénytársaság :: (Budapest, VIII. kerület, József-utca 68. szám) ::

1908. évre földbirtokosokkal a termelésre szerződést köt, vetőmagot ad és a munkálatokra előleget. Bővebb értesítést az igazgatóság nyújt.

Eckhardt Tassilo, vezérigazgató.

Már megjelent SZÁLAS TAKARMÁNYNÖVÉNYEK TERMESZTÉSE.

Irták: Szilassy Zoltán, orsz. képviselő, G. E. O. Sz. titkár és Grabner Emil, a magyaróvári m. kir. növénytermesztési kísérleti állomás adjunktusa.

Bolti ára csinos vászonkötésben 10 korona. Az OMGE. tagjai és a „Köztelek” előfizetői 8 korona kedvezményes árrért rendelhetik meg. 100 képpel.

A mezőgazdasági termelés belterjességének fokozódása és az állattenyésztés fontosságának emelkedése a takarmánynövények szántóföldi termesztésének terjedését is maga után vonja. Az OMGE. már 1890-ben pályázatot irt ki a fűféle takarmánynövények termesztésének ismertetésére, mely pályázat folytán Szilassy Zoltán bizott mer a mű megírásával. Ez a munka azóta teljesen elfogyott, a mutatkozó szükséglet azonban arra bírta a szerzőt, hogy társulva Grabner Emillel, a m.-óvári m. kir. növénytermesztési kísérleti állomás adjunktusával, új kiadást rendezzen sajtó alá, mely azonban ne csak a fűféle takarmánynövények, hanem a szántóföldön termesztett összes takarmánynövények (pillangósok és levelesek), valamint a keveréktakarmányok termesztését is behatóan tárgyalja.

Szilassy-Grabner munkája tehát nem egy régi munka pusztá u kiadása, hanem teljesen új mű, melyben a fűféle takarmányok Szilassy pályadíjnyertes munkája nyomán bővített tartalommal foglaltak, a pillangós és leveles növények termesztése egészen ujjonnan tárgyalatik, a keveréktakarmány termesztésére vonatkozó rész pedig jelentékenyen kibővitve és megjavítva bőcsájtatik közre.

Sziveskedjék kivágni és levelezőlapra ragasztva, beküldeni.

A "PATRIA" gazdasági szakkönyvkereskedésétől BUDAPEST, IX., Üllői-ut 25.

Megrend. elek utánvétellel példány SZÁLAS TAKARMÁNYNÖVÉNYEK TERMESZTÉSE. Irták: Szilassy és Grabner. Kedvezményes ára vászonköt. 8 K.

Hely alárás.

Komlódugvány!

mintegy 30—35 ezer darab erőteljes, 1 éves; 1000 drbonként olosó árbán Radkersburg vagy Alsó-Denova vasuti állomásra szállítva, be-csomagolva eladó a

Központi uradalmi intézőségél Muraszombat, Vas megye.

16 darab egyéves, hazai fajta szőke mangalicza

tenyészkansertés eladó

gróf Károlyi Mihály ur ömeltósága debrői uradalmában. Szives megrendelések **Jószágfelügyelőség Kompolt**, u. p. **Kápolna, Hevesmegye** címre kéretnek.

MAGYAR GAZDÁK VÁSÁRCSARNOK
ELLÁTÓ SZÖVETKEZETE
 BUDAPEST (Központi Vásárcsarnok)
 Igazgatóság és központi iroda:
 Budapest, IX., Imre-utca 4. sz.
 Nagy köpinczél: BUDAFOKON.

Értékesít husféléket, baromfi, vadfélék, tejterméket, tojást, zöldséget, gyümölcsöt, mézet és MINDENMÉ ELEMZŐKÉK. Hordóbor-értékesítő osztály. Eggett szeszitalok értékesítése.

A Magyar Országos Méhészeti Egyesület vezérképviselői.

A szövetséget tagjai kedvezményben részesülnek. Mindennemű értékesítési ügyben díjtalanul nyújt felvilágosítást.

Bogdány Lajos mérnök
 Budapest, X., Delej-utca 25. sz. (Tisztviselőtelep)
 Műszaki tanácsadó a mezőgazdasági ipar minden ágában 8079

Különlegesség: Szeszgyári berendezések. Len- és kenderfeldolgozó telepek. Consergyári berendezések. Szeszgyárak korszerű átalakítását a legutányosabban elvállalja.

1432/1907. Makó város gazdasági hivatalától.

Földhaszonbérbeadási hirdetmény.

Makó rendezett tanácsú város tulajdonát képező 662²²/₁₀₀ hold kiterjedésű kaszaperi birtok, mely Tótkomlós községtől mintegy félórnyira a község és a Montág-féle birtok között fekszik 20—20 holdas (a 1100 négyzetméter) részletekben a legtöbbet ígérőknek a folyó év **április hó 25-én délelőlt 9 órakor a helyszínén kezdődő nyilvános árverésen haszonbérbe ki fog adatni.**

A haszonbérleti feltételek a következők:

1. Haszonbérleti szándékozók kötelesek a városi képviselőtestület által egybeállított árverési feltételeket sajátkezüleg aláírni és bánatpénzzel 20 holdanként 200, azaz kétfélszáz korona készpénzt letenni, mely összeg a leütés után a legtöbbet ígérő által az ígért évi haszonbér felére kiegészítendő, mely bánatpénz a szerződés lejártá után haszonbérletnek vissza fog adatni.
2. A haszonbérlet tartama az 1907. évi október hó 1-től 1917. évi szeptember hó 30-ig terjedő **tíz esztendő.**
3. Az évi haszonbér két egyenlő részletben és pedig mindenkor november és május hó 1-ső napján Makó város főpénztáránál pontosan fizetendő, késedelem esetén 6% szerződési kamat jár.
4. Haszonbér elengedésnek helye nem lehet.
5. A haszonbérletet másra átruházni, vagy a földet alhaszonbérbe adni nem szabad.
6. Megfelelő lakó- és gazdasági épületeket köteles haszonbérlet az első év folyamán építeni, mely épületek azonnal a város tulajdonát képezik, a szerződés megszűnté után azonban köteles a város az alkori becsértékkel a haszonbérletet kárpótolni.
7. Az árverés alkalmával a birtokon lévő épületek 160 hold területtel fognak haszonbérbe kiadani, ezen földterület haszonbérletje a jelenleg meglévő épületeket használhatja, de köteles az összes épületeket jó karban és tisztán tartani.
8. Az egész földbirtok haszonbérletére nézve az árverés megkezdése előtt írásbeli zárt ajánlatok tehetők, ilyenek azonban csak a folyó évi április hó 24-én délután 5 óráig fogadhatók el a városi képviselőtestülethez czúmezve Makó város íktatói hivatalába adandók be s a megajánlott évi haszonbér 10%-ával, mint óvadékkal látandók el.
9. A 20—20 holdas és 160 holdas részletekre is adhatók be zárt ajánlatok a fent jelzett határidőig és helyre 20 holdanként 200 korona óvadékkal ellátva. Az ajánlatok egy koronás bélyeggel szerelendők fel.
10. A 20—20 holdas és 160 holdas részletek a birtoktesten számozott karókkal vannak megjelölve.

Az árverési feltételek az érdeklődőknek alólírotthoz intézendő megkeresésre, mely megkeresések válaszbélyeggel látandók el, megküldetnek. Makó, 1907. évi április hó 8-án.

Pák Kálmán, v. gazdasági tanácsnok.

Vetőmag- eladás. Magyarországon legelőbb termő takarmányárpa az **illmicit árpa**, koránérés, bőrtérő s a m. kir. növénytermesztési állomás évtizedes kísérletel szerint a takarmányára vidékeken legelőbban bevált árpaféle, továbbá zabmentes **tarja tavaszi búkköny.** Ára mindkettőnek vevő szákaiban vasútra szállítva 100 kg.-ként 18 korona. Bőrtérő korál „Abundance” **amerikai zab** 100 kg.-ként 18 korona. Holdanként legnagyobb gumó és keményítőtermést szolgáltató **Prof. Märeker burgonya** válogatott vetőmag vevő szákaiban vasútra szállítva 45 koronáért eladó 100 kg.-ként. Ugyanitt edesit és gyorsan feljö mangalicsa, borkabira kereskedési malacok is eladók. Megrendeléseket elfogad Jankamajori gazdaság, u. posta Mélykut, Bács m. 708

A vadontermő gyógynövények, valamint a gazdasági melléktermékek gyűjtése és értékesítése (61 ábrával). Írta: **Páter Béla.** 5 korona előleges beiktidése ellenében bérmentve küldi a „Patria” r.-t. gazdasági szakfolyóiratnak, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

A csapji gazdaság Csapj, u. posta Galambok, elad csacokka vetőmagot 6 korona mm.-ként Nagykanizsa állomásra állítva, vevő vagy önkötségen számlított szákokban. 708

Fiedler János
 lenfonógyára
Komárom.
 vesz
 nyers lenkórót
 szál-nyeréshez, valamint kaszált és géppel csépeft lenszalmát,
 tetszés szerinti mennyiségben és elad eredeti (pernai) orosz lenmagot.

LEGYEK
 konyhából, kamrából, mérszársekből, istállóból, vágóhidről biztosan elűzettek, ha a falakat **Légy-Bonodorrall** meszeljük. **Legjobb már kora tavaszszal.** Egy kg. elegendő 25 □ méter falnak, 5 kg. leírással 6 kor. frankó, utánvétellel. Megrendelhető **FODOR FERENCZ**-nél, Budapest, VIII. ker., Kisfaludy-u. 40. — Számos elismerőlevél. 6252

Ajánlok utolsó évi termésü eredeti északnémet, a termelő ölmzárával el látott, szavatoit, fajazonos és magas csiraképessegü sárpa

Eckendorfi takarmány-répa magot

60 kor.-val

Haldek
 magna gyereskedése
 József főherczeg ö cs. és királyi fensége udv. szállítója
 Budapest, VII., Károly-körút 9.

KELTETŐGÉPEK
 díjtalanul próbára. Keltetőgépek a legjobbak és legolcsóbbak. Keltetőgépek sok száz kitűnő bizonyítvány és ajánlatok egész Ausztria és Magyarországából, melyek bármely díjtalanul megküldésnek. Keltetőgépek tyúk-, liba-, fogoly-, faszán- és kaszatójásokhoz. Keltetőgépek részletezésre. Keltetőgépek szabadalmazva Ausztria és Magyarországra. — Egyedüli készítője **G. Mücke, Reichenberg 22. szám, bei Wien.** — Ezen szakmában egyedüli gyár.

Gyönyörű kis birtok!
 Szép, élénk vidéken, a vasúthoz 1/4 óra, sík, 300 hold elsörendű szántó és kaszálóból álló rendezett **birtok**
 öszi és tavaszi vetéssel, teljes élő és holt fölszereléssel együtt 85,000 frtért eladó. Kényelmes urilak, egészen új gazdasági épületek, dohánytermelés szabályszerű pajtákkal. Csak közvetlen vevőknek ad bővebb felvilágosítást **Velenzelei Zsigmond** Budapest, VII., Izabella-utca 8. Válaszbélyeg. 6346

Magyar nők szakácskönyve
 Saját tapasztalatai után összegyűjtötte és szerkesztette **Szopori Nagy Jolán**
 Ára 4 kor.

Megrendelhető a „Patria” r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX. ker. Üllői-ut 25. szám.

Vétel
 Megvételre kerestelek nagyobb mennyiségű árpa, bura és rozs. Szalmakészletek. Árjantatók franco állomás Nyitra-Jablonca, Radlics Testvérek és Berger uradalmi intézőséghez Nyitra-Jablonca, (Nyitra-megyé) küldendők. 678

Csöplögarnitúra, komplett és használt lokomobil megvételre kerestelek. Ugyanott két lokomobil eladó. Ajánlatok „Lokomobil 63108” alatt **Schwanz József** hirdetőjébe, Andrásy-ut 7. 712

Vetőmag-burgonyát keresek megvételre kb. egy waggont prof. Wohltmann, prof. Märeker, Mürschke Zsigvel, Utó-dete fajokal. Szives ajánlatát **Károly, Borzsa, Gömör-megyé** oszire küldje. 705

Bérlet
 1000—1200 magy. holdas díjtalanul próbára. Keltetőgépek a legjobbak és legolcsóbbak. Keltetőgépek sok száz kitűnő bizonyítvány és ajánlatok egész Ausztria és Magyarországából, melyek bármely díjtalanul megküldésnek. Keltetőgépek tyúk-, liba-, fogoly-, faszán- és kaszatójásokhoz. Keltetőgépek részletezésre. Keltetőgépek szabadalmazva Ausztria és Magyarországra. — Egyedüli készítője **G. Mücke, Reichenberg 22. szám, bei Wien.** — Ezen szakmában egyedüli gyár.

Bérlet mezőgazdasági szeszfordával Vág völgyében 478 hold birtok, 600 hl. szeszkontingenssel (új szeszfordó) a szükséges épületekkel kelvező feltételek mellett azonnal bérbeadó. Ajánlatokat „Keltetőgépek bérlet” jelleg alatt továbbít a kiadóhivatal. 714

Baromfi-tenyésztők nyel-méne! Most jelen meg: **Egy kis Európában Ameriká és Európa néhány nyugati kultúrájának baromfi-tenyésztése és kereskedelméről.** Írta: Szászváry Miklós. 80 illusztrációval. Beküldése ellenében bérmentve küldi a „Patria” r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedés Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Koral főzelek- és zöldségfélék termelése. Írta: **Limbacher Károly.** 1 K. 20 f. előleges beiktidése ellenében bérmentve küldi a „Patria” r.-t. IX. közztelek

Burgonya eladó mintegy 150 q. Prof. Märeker, 50 q. kúll, Gázzel válogatva, legyimentesen telelve, vetésre alkalmas, mértékmásánként 400 korona. Ab-örög vasútiállomán. Csim: Uradalmi Intézőség Kis-csöv, u. p. Osolnok, Esztergom-megyé. 720

Tavaszbúkköny és Gazi jutányos áron eladó, míg a készlet tart. Megmunkázott ár-ajánlatot küld gróf Zselénski uradalom jogszélgazgatósága Ujarad. 717

Legtermékenyebb és legkifutottabb új fajú burgonya „Hungaria”. Termékenysége csodálatilag nagy. Sikertől minden földben, sőt sikertől igen jól legnagyobb fűtőhomokban is, a hol ross sem akar nőni. 150 korona. Kaptól készletjelenl. Agnelli és a székelyországi Csárd, Nyitra-megyé. Ára 100 kg. 20 kor., 50 kg. 11 korona, 25 kg. 8 kor., 10 kg. 4 korona, 5 kg. 3 kor. ab lit posta vagy vasúti állomás. 718

Tökmag, tükhat manumth kiója 3 kor. Szabó Lajos lelkész, 2. postag. 696

Polyák Béla a szászálthi birtokán (Temesen m., posta Aladázli) eladó: két vetőgép, két s teokavargó, egy Flórentz márt kamérlég 15,000 kg. horderevele; végül három darab három eres eke! Mindezek jó karban vannak. 711

A sertésvész gyógyítható!
 Brummet Gyula állatorvos eljárása szerint. — Ezen szerzőtől éppen most jelent meg:
A SERTÉSVÉZ GYÓGYÍTÁSA
 gazdák, állatorvosok, sertésenyésztők és hizlalók használatára:
 Ára 3 korona, melynek előleges beiktidése ellenében bérmentve küldi meg a „Patria” r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Répa
 má
 óvári, o
 termész
 potban é
Prairie
 király
Szekely
 tenger
Karós és
 babok
Gyorsfej
Mag
 bika
 Poland-chi
 malaczo
 Pekingi gacs
 Orpington ka
 lámpanelküli
Költőg
 Pekingi kacsa
 lud, fehér
 Orpington-
 tojásos
 előjegyzés
Teleki Ar
 drassói
 intézősége
Kon

Répa- mag

óvári, oberndorfi, természetes állapotban és

Prairie királyné és Székely tengeri Karós és törpe babok Gyorsfejlődésű

Magyar bikák

Poland-china kan malaczkok Pekingi gácsérok Orpington kakasok

lámpanélküli Költőgépek

Pekingi kacsa, omdeni lud-, fehér és fekete Orpington-

tojásokra előjegyzést elfogad

Teleki Arvéd graf drassói uradalmi intézősége, u. p. **Koncza.**

Hámozva vagy csávázva és szárítva

a mi Linhart és Rázsótanárok szerint **jobb mint impregnálva.**

Bonyhádi friss tejős-tenenek és tenyésztés-bikák

jutányos áron kaphatók minden héten kedden, szerdán és csütörtöki napokon. Istálló Kispesztén, Üllői-ut 24. Telefon: Kispeszt 1. Levél- és sürgönyezim: **Flaschner Sándor** 5743 tehénkereskedő Bpest, Ferencz-körút 40

Ökrök.

Néhai Nagy Miklós utódánál, Nagy Dénes birtokosnál, mindig fiatal **erdélyi jármos ökör** kapható. Levélczim **NAGY DÉNES** birtokos, Torda, Erdély. 5926

Kiválóan csontos nemes és jéfejlődésű 6180 **Bonyhád-Simmenthali** keresztetésből eredő 1 1/2-2 éves

tenyészt-bikák eladók. Fedezetés kipróbálva. Az Intézőség Pts-Forna, posta Csákvár.

Vegyesek

Szeszgyári vegyész, 20 évi gyakorlattal, elfogad jutányos feltételek mellett minden szakra vége munkát, mint üzem ellenőrzést, vezetést, felülvizsgálat átalakításokat, szeszmozdítók felállítását, költőgépek, berendezések felállítását, szesz előnybe értékesítését, nemkülönben egyes gépek beszerzését. 753

FREY LAJOS Budapest, VII., Damjanich-u. 7., I. 7. Telefonszám 71-69.

Allami az Alsófehérvármegyei Gazdasági Egyesület által engedélyezett, a szesz előnybe értékesítésére, 20 korona legelőbérért, igazolt kisgazdák 2 darabért, darabonként 2 koronát fizetnek. Bejelentéseket elfogad **Dobófy Zsigmond**, a társulat megbízottja Veregyháza, u. p. Poharfa, vasút Balasszállás. 698

A Magyar gazdaság és erdőgazdálkodás egyesületének országos egyesülete ajánlja a földbirtokos és bérlő uraknak állásukhoz illő csatlakozásra. Az egyesület minden felvilágosítást és a közvetítés teljességét díjmentesen.

Mezőgazdák és erdőgazdák foglalkozók nyugdíjintézte. Ezközül biztosítást: nyugdíjra, rokkantsági díjra és övezeti díjra, mezőgazdasági, erdőgazdálkodás és erdőgazdálkodás egyesületének székely legelőbér díjintézetek, mely nem nyeresékes, hanem vállalat. Kivánára alapszabály díjintézetekkel és bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság: Budapest, Küstelek, Üllői-ut 25. szám.

Eladás

Alkalmi szoncoravétel Szegegyháza **Schweigger Korn-Wirt** kiváló mesterek gyármasnival 200 forintért feljebb. **Pianinók 100 frt, új szoncora vagy pianinó 250 frttől feljebb minden áron** **Zongora** csimbalomhangolások helyben és vidéken, szakavatott munkások által gyorsan olcsón összerakhatók. **Eseményi Mihály, A Magyar Kéz. Zongorakereskedés vezetője** Bpest, Király-u. 54. 673

Akáczelemele 1 éves 10 (12), 2 éves 20 korona ezre. Lucz enyő nagyszámú szerint. Osmagolós olcsón szállítást, Magyar Andor Győze. 747

Vetni való rózsaburgonya eladó legalább 25 q-ás tételekben, mm-hint az Szekszárd vasútállomás, vevő szájkában 3-20 koronáért. Cím: **Gusztáv Szabadalom, u. posta Szekszárd.** 748

Ugron Zoltán-féle háttárvai kor. néző bötermő tengeri. Nyolcvan kg. 10 koroná, 80 métermáza 90 koroná ab **Szekely-Keresztúr** állomás az én szakban. Kérjen mintát. 748

Órgévari gazdaságomban Pekingi receptje kapható darabonként 20 filléres áron. Cím: **Wurm Odón** Posta-Órgévari, u. p. Tolna-Szakály. 749

Tökmag. Sok éven át általánosan elismert Indiá Mammuth és vörös China kereszteséből származó mag nálam kapható. Terménye kiválóan eltartható és bötermő. Kilója 8 koroná. Tarnai Bertalan főnök, Apolló, Pest m. Megrendelésnél kérem a hirdetőre hivatkozni. 595

Csészlő-garnitúra kitűnő karban, haláleset miatt eladók és pedig: 1 Clayton és Shuttleworth, magánjáró 8 lóerejű, 2 „Gnom” benzimotor, Clayton és Shuttleworth garnitúra 8 lóerejű csészlővel. 3 „Gnom” benzimotor, Clayton és Shuttleworth-féle 8 lóerejű csészlővel. Eladó még egy Hoffner és Schrantz-féle új herceféjtő. Felvilágosítást ad úv. Kanitz Gyuláné, Dobrezenben, Teiki-utca 34. 594

Birtokeladás. Néhai Körfy Radófi hátrahagyott képező város-mulajdi nemesi birtok, vasúthoz közepedőrányra, kastély és gazdasági épületekkel ellátva, All 1200 [P] 601 hold szántóföld, 306 hold ipolyásgrét, 992 hold erdő, vágható erdő és földgyes, 179 hold legelő és 12 hold betételek. A birtokban van kőbánya faragható kitűnő építőkővel. Savanyvíz-forrás fürdőteleppel és vízjog két vízmalmal. Közvetítők kizárásával értekezhetni Rittinger József végrendeleti végrehajtónál Losoncon. 651

Bötermő „Lapanyaki” magtengeri 100 kilonként 16 kor., válogatott csévek középről morzsolva 24 kor., ugyanilyen 10 q. felül rendelve 20 kor. Pápus szemé nemcsak kitűnő hizáló takarmány, hanem csomagolást is pompás főzve. Levélés ezre legjobb takarmány és osalmádé. Mult évi áttagtermése felemlítés mellett 2968 kiló szem. 100 kiló tres 84-6 kiló szemét ad. Csktelaplozal László László gazdaság, Lapanyak, posta Hunyad-Dóra. 469

Gyümölcs- és rózsafák kiváló fajok, egészséges szép példányok, 3-4 éves nemesítések, sima 80, körte 80, cseresznye 60 fillérvél. Magas törű rózsák, válogatott nemes fajok 80 fillérvél. Tisztaság, Keménysárga, Nemesmagas, Vas m. 519

Teljesen rendezett birtok! Az ország dényugoti részén, vasút és megyeszékhely mellett, 830 magyar holdból álló, jól készült és felszerelt birtok 500, esetleg tavaszi vétellel, 610 és holt főszereléssel együtt 580,000 forintért eladó. A vételár egyrésze 4% kos bankkölcsön a birtokon maradhat. Szép nagy belsőpark, kastély és virágázsza, rokmányra kész gyümölcsös, fűföldhely, nagy erdőbory ház és gyümölcsösökkel, jóvada-merő vadresszótelep, vágható 100 éves erdő, szőlőben épült gazdasági épületek. Bővebbet ossik Fomoly vezérnek. Cím a kiadóhivatásban. 657

Vasúti állomástól 24 kilométer távolságra, kitűnő ut-művelés, 900 k. hold és bükkes eladó. Cím a kiadóhivatásban. 679

Keresek 5 mm. valódi hűvelőmagok és eladók 15-20 mm. szép dugmagmát 25 K mija. Ajánlatok Lyka István Szentmiklósi, u. p. Marionvásiar kéretnek. 690

50 métermáza jól rostált, kőrésenios, tiszta veltmag tavaszi-bükky eladó, mm-ként 15 korona áron, ab Nagyszombati állomás, vevő szájkában. Esetleg bármely fajta lófogú veltmagvak alkalmas leng rivi kőbörzshöz, ebben az esetben 50 mm. bükky 70 mm. lófogú tengerivel kicserélhetik. Ajánlatok, csere esetén minták is. Gróf Chotek Rezső pozsonymegyei, alsókorompai jószágintézőség címére kéretnek, per Nagyszombat, jószágintézőség. 692

Tarkabab aratóknak és cserézőknek konvencionál mohármag utolsó évi termést veltmagnak legjutányosabban beszerezhető Klein Péter és fia cégénél Budapest, VI., Andrassy-ut 64. 612

80 kilós tavaszi busa veltmag kapható a hűvelő gazdaságban, Posta vármegye, utolsó posta Szedres. Ára 18 korona métermázaanként Hűvelő-Puszta-Apáth vasútállomáshoz szállítva. Gazdasági Intézőség. 739

A „Köztelek”, „Gazdasági Lapok”, „Magyar Műh.”, „Mezőgazdasági Szemle”, „Közélet”, „Közlemények” 1894-1906. évi teljes évfolyamai ócska mellékletekkel, csaknem új állapotban, féláron eladó. **Sándor Rázsó**nál Budapest, VII., Wesselőnyi-u. 9. 738

Vetésre elsőrendű tavaszi busa, friss- és luczern-mag **Herrmann Bertalan**nál, V., Szabadsg-utca, Peresz Mór-utca 4. 732

Kifükrumpli veltmag legjobb sárga bűvel kapható 100 kg.-ja 7 koronáért ab Nyírlátor vevő szájkában a pénz előleges beklítése mellett. Cím: **Schwarz Károly és Albert Gyula** Szabolcs m. 71

Kedvező alkatom! 4 1/2 kiló (közülbelül 50 db) piperszáppant csekély 6 korona árt, illóment, rózsagyömbér, orgona, ibolya, rezeda, jászmin és gyöngyvirágokból szépen összeválogatva, kiló postaköltséggel **Aufenberg József**, Budapest, VIII., Bezerédj-utca 9. sz. 694

Benzin-lokomobil egészen új, hat lóerejű, 6 m. hosszú transzmisszióval, fűzött csapágyakkal, 3 új körfűrészel ellátva eladó. Cím: **Horthy Dező** Marikó, Temesvár m. 707

16 első díjjal és ezüstéremmel kitüntetett

Kállai Lajos motorgyárában
Budapest, VI., Gyár-utca 50. szám
a legújabb benzinelocomobil csepplőkészletek kaphatók.

Teljes jótállás kitűnő cséplésért.

Ezen motorokat minden gazdasági engedély nélkül maga kezelheti szalmafeldolgozás hársk köré is.

Kállai Lajos motorcsepplőkészletei kitűnő sikerrel működnek az ország minden részében

Jobbik közt: Baró Kemény József urnál Maros-Nemeth. — Zeykfalvi Zeyk Dániel v. főispán urnál Nagyenyed stb. stb. Olcsó árak részlete. Árjegyzék ingyen.

VETŐBURGONYA

szeszgyártásra kipróbált legjobb fajok

Clopatra	korai
Odin	„
Hortensia	„
Maerkische Zwiefel	késői
Max Eyth	„
Gratia	„
Deutscher Reichskanzler	„

10 mm. ájul 6 K., azon felül 5 K. mm-ként vevő szájkában ab Bicske állomás. Rendelésnél mm-ként 2 K. foglaló **KEISLER GUSZTAV** lovag **BICSKE**, pta Csordakut. 6331

Gyümölcs- és egyéb fák

vadonczok, rózs- és fűzesszöböl nagy készlet, Gleditschia 2-3 éves ezre 8 kor. II. rendű 1 éves ezre 5 kor. Árjegyzék ingyen és bérmentve. 6318

„Gyümölcsészetnél”, Baja.

Benzinmotoros lokomobílok!

Motoros cséplő-készletek!

Honl gyártmány! Honl gyártmány!

Nyersolaj- és szivógáz-motorok!

Gazdasági gépek, malom- és villanyvilágítási-berendezések saját gyárunkban üzemben láthatók!

Üzemköltség óránként és lóóránként kb. 2 fillér!

Helyhez kötött (stabil) motorok minden üzemhez!

Kedvező fizetési feltételek!

Árjegyzéket ingyen küld

Zámborszky és Társai

szab. önműködő motor favágó géppár B. T.

Budapest, V., Vigszinház-utca 3. sz.

NINCSTÖBBÉ BÜZ!

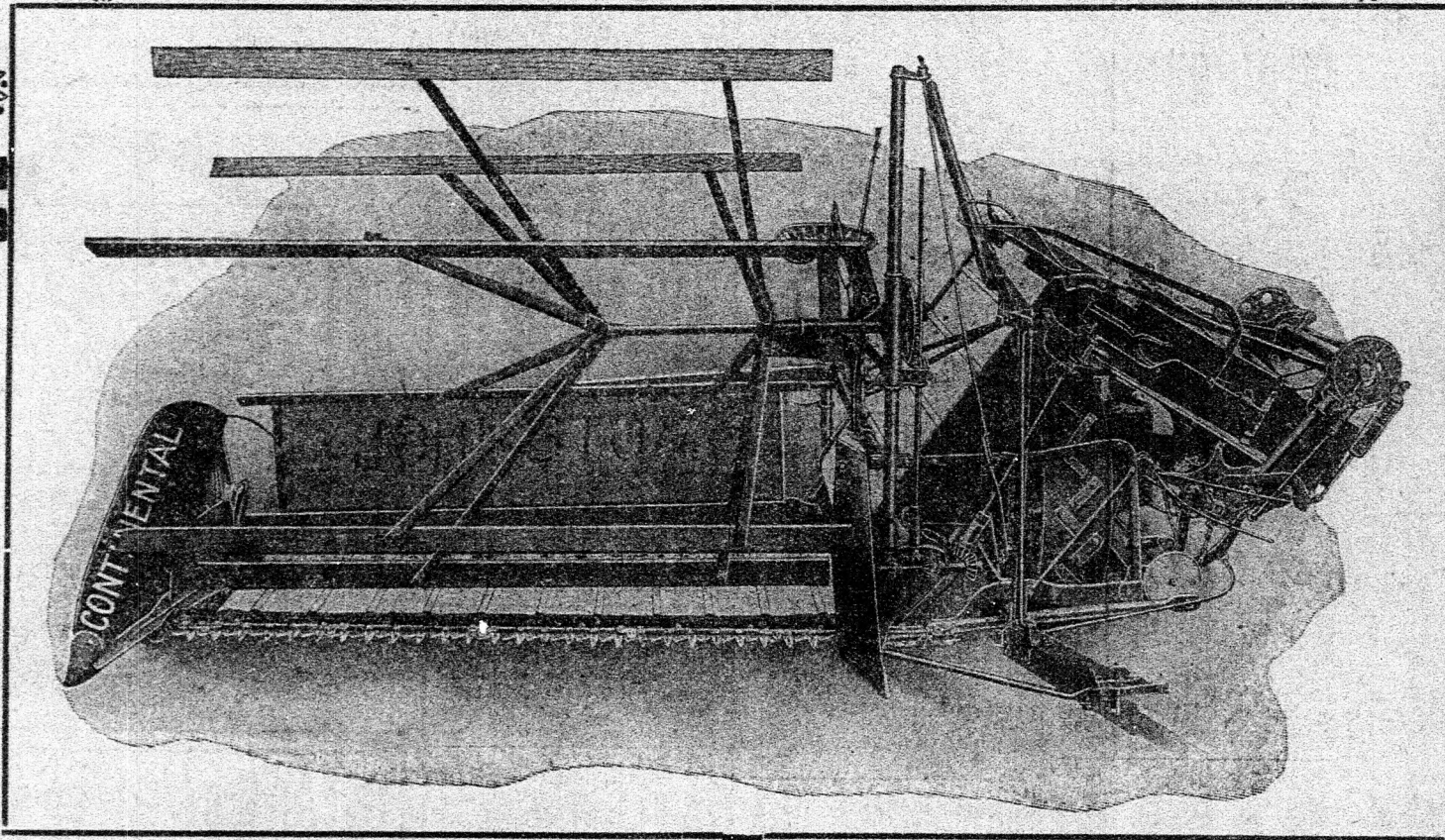
A BONODOR folyadék a legbüzösebb árnyékszek szagát hosszabb időre rögtön eltávolítja. Elegysulya 5 kg. csomag bérmentve 7-50 K. (Elegendő 1 évre) 1 kg. próbacsomag 2-50 K. csomagolással, szállítás nélkül. Szétküldés készpénzért vagy utánvétellel. Vezérképviselő: 6251

Fodor Ferencz, Budapest,
VIII., Kisfaludy-utca 40. — Számos elismerő levél.

A The Johnston Harvester Co.

legmodernebb amerikai speciális aratógépgyár, mely a magyarországi használatra szánt gépeket teljesen a hazai viszonyokra alkalmazva készíti.

JOHNSTON

kéveköto aratógépek
marokrakó aratógépek
fükaszálók
szénaforgatók és gyűjtő-

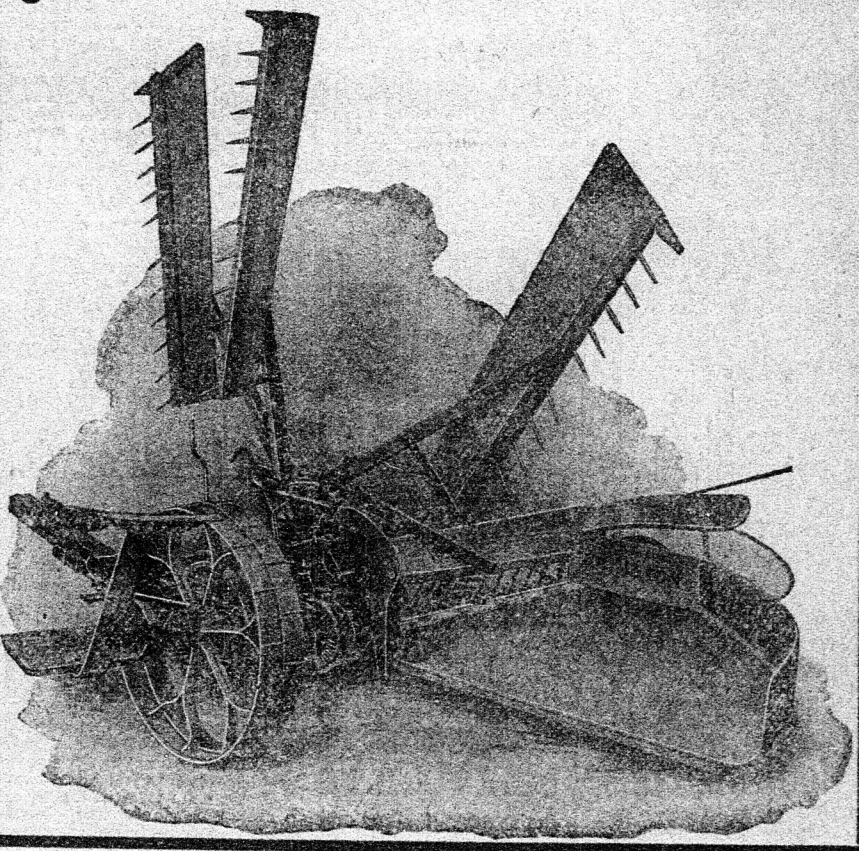
gépek a legtökéletesebb szerkezetű, legkönnyebb kezelésű és legmegbízhatóbb munkateljesítésű e nemű gyártmányok a világon.

A „JOHNSTON“ aratógépek dőlt gabonában is jó munkát végeznek.

Az 1906-iki idényben 1600 „JOHNSTON“ gép talált Magyarországon legelőkelőbb uradalmi körében elhelyezésre; az 1907-re már eddig is beérkezett több száz darabra szóló utánrendelés a „JOHNSTON“-gépek birtokosainak megelégedését minden dicséretnél meggyőzőbben bizonyítja.

VEZÉRKÉPVISELET ÉS FŐRAKTÁR

Melichár Ferencz Bächer Rudolf
Budapest, VI., Nagymező-utca 68. szám.

Hirdetési minden den A legk

Betölt

Betölt

Nőtlen kulcs keresésével, lakás, bizonyítottan, kártyák, mellet, küldetnek, K. ság, u. p. Vok

Gépsz. kov, gépek és esz, zító-gésmo, sálát gyakorl, bízható, józané, lépés ideje m, kezni lehet Do, nál Domahidán,

Kertész urad, Fizesés 400 kor, 1 hold föld, 1/4 fa, 2 db sertés, szoba és könyv, nyitványmások, vissza nem küld, válni számter, küldendők. Pan

Majorgazda p, uradalom püspök, ságában folyó, 15-16, földműve, korral végzett, korlatlalt bíró, rő, erélyes, józan, egyén. Polgarm, pük-pusztal int, Bács-Dávodra in

Pályázat, Meis, körmgyeri urad, április 1-én kö, noki állás ön, me, állásra pályah, akadémiát vagy, végzett, ka'onak, nek már eleget, szok. Bizonyítván, és rövid leírás, szorult kérvény, ó Máltósághoz, uradalmi jószág, küldendők be, (Nyitramegye). A, fonyksp melléki, toa.

Irnoki állás betö, teők, rő, végzett, több év, bíró Batember, és ellátás. Ajánl, ványmásolatokkal, „Pardócz-Könyv, címére, u. p., szorosa küldendők

Segédtszi 1-6, péssel méit, bárd, R. ohárd ur pa-sát, ban, évi 480 kor, illetéssel és m, teljes ellátással, megkérve, az, valamely gazd, in, végzése némi gy, rök előnyben rés, lyamodványok via, dendő bizonyítvá, kal és lehetőleg, Öméltóságához, ray Sándor ura, küldendők Pa-Sát, Bajnok, Bács m

Gazdatiszi kere, vitelben, cukorr, ben, tehenészetbe, Gyakorlatlalt bír, s, belépésre, egy, az, szelése megvárta, keztleg írt folyam, okmánymásolatok, Liptnei bérghazas, Nasio, Nádory Ist

Ispáni állás beöl, dalmasás, évenként 120 kor, kedik 1200 koron, busa, 12 hl. tenge, tel, 2 db sertés, 100 geritő, 200 □ ol, nek, tüzifa; ka, sz, és kamrából álló la, teljesen megbízható, erélyes, józanléttű, nem ismerő, olab, toghadassági szak, soit ge. dák küldje, nyitványt, rajzok, talt. Lázár László, posta Huzadobru

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gézekével

hajlandó vagyok elvállalni; épagy

mélyrigolozást szőlő-telepitésekhez.

Érdeklődők kértnek, hogy alantí czimemhez forduljanak.

WOLFF ERNŐ, BUDAPEST-KELENFÖLD.

Mindennemü műtrágyák

(kartelen kívül) u. m.:

superphosphát, thomassalak, chilisalétrom, kainit, kálisó, valamint az összes erőtakarmányok legolcsóbban beszerezhetők a

MEZŐGAZDASÁGI ÁRUHITELBANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁGNÁL

BUDAPEST, V., BATHORY-UTCZA 5. SZÁM

Bankosztály. előnyös feltételek mellett nyújt mezőgazdáknak személyi hiteli kölcsönöket kezes nélkül.

ÚRL REZSŐ

SERTÉS BIZOMÁNYOS
BUDAPEST,
VIII., BÉRKÖCS-UTCA 12.

Sertéseket

sovány és hizot
magasabb napi ártékú
értekeket.

6038

Telefon 97-05.

AZ OMGE. MEZŐGAZDASÁGI ÜZEMI OSZTÁLYA

főfeladatául tűzi ki a belterjesebb és az eddiginél hasznosabb gazdálkodás előmozdítását a gyakorlati szaktanácsadás útján.

Kidolgozza az okszerű gazdasági berendezés alapjait szolgáló tervtervet. Elvállalja a gazdaságok állandó felügyeletét és ezek üzemenek ellenőrzését. Tanácsot ad a gazdasági számviteli könyvek berendezésénél, vezetésénél és azok lezárásánál. Elvállalja a gazdaság számvitelének felülvizsgálását vagy állandó ellenőrzését. Elvégzi a gazdaság számadatainak elkönyvelését, időszaki jelentések alapján. Évi zárlatokat és jövedelmzéségi számításokat elkészít.

Tanácsot ad a birtokbérbeadásnál.

Gazdasági ügyekben jogi tanácsosul szolgál és vitás ügyekben a választott szakbírói tisztelet elvállalja. Birtok és mindennemü mezőgazdasági értékbecsléseket végeztet.

A nála bejelentett eladó és bérbeadó birtokokat törzskönyvileg nyilvántartja.

Gazdatisztek és egyéb képzetesebb gazd. személyzetet keresőket nyilvántart.

Nyilvántartásra bejelentetett:

Eladó birtok:

200 m. hold Zalában, a Balaton partján, emeletes 14 szobás kastélyal, árnyas kerttel, gyönyörű kilátással. Kifünő utca, vasutállomás 10 perc. Földtelepnek igen alkalmas. 1193

543 m. hold Zalában, egészséges helyen, vasutállomás a birtokon szeszgyárral, téglavetéssel, cementárnyagtárral, iparvágány s mérleggel, urilakkal. Bármikor átvehető. Esetleg bérbeadó. Tulajdonos: Zathureozky, Túrje. 1593

197 m. hold, piliscsai vonalon, fővárostól 39 km-re, 4 község között, orvos, gyógytár Nyerges-ujfalu, Dunától 10 perc. Tejgazdasággal, sertés-tenyésztéssel, 8 h. szőlővel, csürökkel, magtárakkal, 2 nagy pinczével, 5 szobás lakás üveges zárt verandával.

Birtokvétel:

megvételre kerestetik 200 magyar holdas birtok 30-40 kilométernyire a fővárostól. 455

800-1200 m. holdas birtok, kellő gazd. épületekkel felszerelve, megfelelő lakóházzal.

300 m. holdas birtok, lehetőleg város közelében, urilakkal, kerttel, jó gazdasági épületekkel.

kerestetik egy 800-2000 m. holdas, kellő gazdasági épületekkel ellátott birtokot,

egy 250-400 m. holdas birtok esetleg társsal,

egy 1500 m. holdas, jó földdel és épületekkel, város és állomás közelében, belterjes gazdálkodásra. 527

Földbérletet keresők:

Csakis közvetlenül a tulajdonosoktól fogad el bejelentéseket az OMGE. üzemosztálya.

Mezőgazdasági iparok.

Az OMGE. üzemi osztálya feladatának tekintti, hogy a mezőgazdasági iparok elterjedése körül tegyen a gazdaközönségnek szolgálatot.

Legyen a gazda bármily intelligens, ha valamely mezőgazdasági ipar-gnak létesítéséről van szó, az erre vonatkozó előmunkálatokat sikeresen egymagában nem végezheti. Feltétlenül szükséges, hogy a gyár tervét és költségvetését megbízható szakemberrel felülbíráttassa és hogy több költségvetés összehasonlítása után a szakember mondjon véleményt arról, hogy melyik a legalkalmasabb terv és melyik a helyes költségvetés.

Nagyon gyakori eset az, hogy mezőgazdasági gyár felállításakor a gazda a gyárat csakis a szomszédok tanácsai alapján építi fel, vagy pedig vakon bízik a hiszekegy gazda az eléje terjesztett költségvetésben. A költségvetés egyes tételeit a gazda elbírálni alig tudja, rendszeren csak a végösszeget nézi és azt a költségvetést fogadja el, amely a legalacsonyabb végösszeget tünteti fel. Pedig nem mindig a legalacsonyabb végösszegű költségvetés a legolcsóbb, mert az a fő kérdés, hogy mit és milyen minőségben szállít a gépgyáros, a szükséges berendezés czimén. Nem ritkán megtörténik aztán az, hogy csak a gyár üzembe helyezése után jön tudatára a gazda annak, hogy gyára tökéletlen berendezésű és néhány év után látja, hogy a gyár üzemenek hiányait ki kell küszöbölnie, mert évenként nagy összeget tesz ki a nyersanyag rossz kihasználása által okozott veszteség. A rekonstruáláshoz szükséges összeg pedig aztán jóval nagyobb, mint annakidején a költségvetésben mutatkozott különbség.

Ma, midőn a mezőgazdasági iparok üzeme teljesen biztos alapokon nyugszik, lehetővé van téve, hogy a gazda mindenféle próbálgatásoktól megkíméltesse és mindjárt tökéletes berendezésű gyárat kapjon, melyben az üzem menete és az anyagkihasználás az első percztől kezdve a lehető legökölteesebb.

Ezt a célt akarja szolgálni az OMGE. üzemi osztálya, midőn a gazdaközönség részére oly szakemberek tanácsait szerzi meg, kik a kellő szak-tudással eljárva, a gazdákat a károsodás és csalódástól megóvják.

GŐZEKE Acetylen-lámpák.

Éjjeli szántásoknál gőzekékre különösen alkalmasak, mert nap-pali fényt adnak.

Automobil-lámpák.

Kézi-, kocszi-, spritzbogen-, pózna-, asztali-, udvari-, kerti-, istálló-

Acetylen-lámpák.

BÁRDI JÓZSEF

Budapest, VI., Mozsár-utca 9. sz.,

Fővárosi Orfeum mellett.

Telefon 4100. Sürgőnyezim: Pneumatie.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

